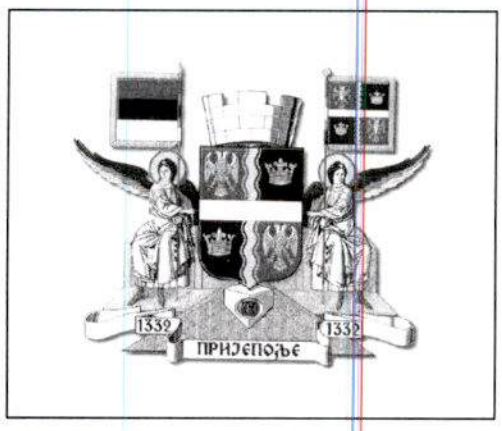
Република Србија
Општина Пријепоље
Општинска управа
Број:
Дана: 18.09.2026. године
Пријепоље

ОПШТИНСКОМ ВЕЋУ

Поштовани,

У прилогу достављамо Нацрт Програма унапређења социјалне заштите општине Пријепоље за период 2026-2030. године на разматрање.

РУКОВОДИЛАЦ
Одељења за општу управу,
заједничке послове и друштвене делатности
Славица Парандиловић

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ ПРИЈЕПОЉЕ
2026-2030. ГОДИНЕ

-Мај 2026-

Садржаај

УВОД

1.ФАЗЕ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ ПРОГРАМА УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ 6

Припрема и организација посла 6

Стратешко планирање и финализација документа 8

.Партиципативни процес и креирање мапе промена 9

.Принципи израде и имплементације Програма 10

_2.НОРМАТИВНИ И СТРАТЕШКИ ОКВИР У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ 10

2.3. Законодавни оквир у Републици Србији 13

2.4. Развојни и документи јавних политика општине Пријепоље од значаја за социјалну заштиту 17

3.ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА АНАЛИЗОМ ПРОБЛЕМА И ЖЕЉЕНИХ ПРОМЕНА 19

Структура заполсених у ЦСР 26

Организациони капацитети на нивоу извршне власти 38

Организациони капацитети у оквиру Општинске управе – основне унутрашње јединице 38

4. ЦИЉЕВИ И МЕРЕ ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ 47

4.2. Процена финансијских средстава неопходних за реализацију Програма 51

5. ОКВИР ЗА УПРАВЉАЊЕ ПРОЦЕСОМ ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА, ПРИМЕНУ И ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ 59

5.1. Руковођење и институционални оквир 59

5.2. Праћење спровођења (Мониторинг) 59

5.3. Извештавање 59

5.4. Вредновање учинака (Евалуација) 60

7. Резултати спроведених консултација 61

Скраћенице

АП	Акциони план
ГИЗ	Немачка организација за међународну сарадњу (GIZ - Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
ДЈП	Документ јавне политике
ИРК	Интерресорна комисија за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету и ученику
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЈНП	Једнократна новчана помоћ
МРЗБСП	Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања
НАЈУ	Национална академија за јавну управу
НСЗ	Национална служба за запошљавање
ПВО	Предшколско васпитање и образовање
ППП	Припремни предшколски програм
РЗС	Републички завод за статистику
РЗСЗ	Републички завод за социјалну заштиту
СЗ	Социјална заштита
ЦСР	Центар за социјални рад

УВОД

Програм унапређења социјалне заштите општине Пријепоље (у даљем тексту: Програм) дефинише кључне правце деловања општине за период 2026–2030. године. Циљ Програма је да усмери локалну самоуправу у даљем раду на унапређењу услуга социјалне заштите и подспеши реализацију Плана развоја општине. Израдом овог документа, Општина Пријепоље потврђује одговорност и спремност да унапреди постојеће и успостави нове ресурсе у локалној заједници, чиме директно доприноси ефикаснијој заштити и социјалној инклузији осетљивих група.

Поред стандардизованих услуга социјалне заштите, посебан фокус Програма стављен је на успостављање иновативног модела интеграције услуга који почива на индивидуализацији и **холистичком приступу** кориснику. Програм дефинише услуге које омогућавају симултано деловање у областима здравства, образовања и економског оснаживања, чиме се превазилази пракса парцијалног пружања подршке и обезбеђује свеобухватна социјална сигурност грађана са сложеним потребама.

Подршка овом процесу обезбеђена је од стране Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ), у оквиру пројекта „Подршка социјалној инклузији у Србији".

У складу са наведеним опредељењима, Програм утврђује следеће стратешке правце деловања према приоритетним групама:

1) **Старија лица са високим степеном зависности:** Интензивирање услуга помоћи и неге у кући уз примену холистичког приступа који обједињује здравствену подршку и социјалну заштиту. Овакав модел обезбеђује континуитет живота у природном окружењу, унапређује достојанство корисника и системски превенира или одлаже институционализацију кроз свеобухватно праћење потреба појединца.
2) **Деца, млади и одрасле особе са инвалидитетом:** Системско унапређење услуге Дневног боравка кроз процесе лиценцирања и потпуно нормативно усклађивање, уз увођење холистичких метода социјализације. Циљ је да се кроз интеграцију образовних, рехабилитационих и социјалних мера подстакне пуна инклузија и активно учешће корисника у свим сегментима живота локалне заједнице.
3) **Осетљиве социјалне групе -незапослене жене и млади у руралним подручјима:** Незапослене жене и млади у руралним подручјима-Социо-економска интеграција и смањење социјалне изолованости незапослених жена и младих у сеоским срединама, кроз економско оснаживање и повећање радне мобилности.
   - Спровођење холистичког програма социо-економске интеграције који решава питања економске зависности и социјалне изолованости кроз:
   - Специјализоване обуке за доквалификацију и преквалификацију у складу са реалним потребама локалног тржишта рада.
   - Успостављање партнерства са послодавцима ради повећања радне мобилности и запошљивости, уз пратећу социјалну подршку.
   - Одрживо сеоско предузетништво: Развој и подршка продајним каналима за пласман производа домаће радиности (нпр. локални базари, онлајн продавнице), чиме се

обезбеђује стабилан извор прихода за породице у теже доступним руралним подручјима.

(4) Одрасла незапослена лица која су изгубила посао: Унапређење социјалне сигурности и спречавање маргинализације одраслих лица која су остала без запослења, кроз програме активне социјализације, очувања здравља и међугенерацијске солидарности кроз мере:

- Активно старење и социјална инклузија:Креирање локалних програма подршке који радно способним лицима пред пензијом помажу да остану друштвено активни и спрече психосоцијалне последице губитка посла.
- Организовање радионица и менторских програма у којима ова лица преносе своје радно и животно искуство млађим генерацијама (нпр. кроз занатске или саветодавне активности), чиме се подстиче осећај корисности и припадности заједници.
- Промоција здравља и здравог животног стила: Спровођење едукативних и рекреативних програма усмерених на очување менталног и физичког здравља корисника у периоду незапослености.

Кључни стратешки циљ јесте хоризонтална интеграција секторских политика - здравства, образовања и привреде- на локалном нивоу.

Оперативна реализација предвиђених мера почива на јачању капацитета **Центра за социјални рад (ЦСР)** у Пријепољу кроз институционално оснаживање посебне јединице за услуге. Као примарни носилац стручног рада, ова јединица гарантује професионализацију, дугорочну одрживост и једнаку доступност социјалне заштите свим категоријама становништва на територији општине.

Коначни успех Програма заснива се на примени иновативних модела финансирања и широкој друштвеној мобилизацији, са посебним акцентом на стратешко партнерство са приватним сектором и дијаспором ради ефикаснијег прикупљања средстава (*fundraising*). Током имплементације, општина ће неговати снажну међусекторску сарадњу јавног, приватног и цивилног сектора, уз континуирано усклађивање локалних политика са националним и међународним стандардима. Оваквом координацијом институција поставља се темељ за изградњу доступног и праведног система заштите свих грађана општине Пријепоље.

1.ФАЗЕ И ПРОЦЕС ИЗРАДЕ ПРОГРАМА УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Општина Пријепоље приступила је изради Програма развоја кроз транспарентан и инклузиван процес. Планирање је обухватило неколико јасно дефинисаних фаза и спроведено је кроз широке консултације са свим заинтересованим странама.

1.1. Припрема и организација посла

Након детаљне анализе планског и нормативног оквира, констатована је неопходност потпуног усклађивања система социјалне заштите у општини Пријепоље са релевантним законским прописима — превасходно са Законом о социјалној заштити, Законом о планском систему и Законом о локалној самоуправи.

Паралелно са нормативним усклађивањем, кроз свеобухватан процес мапирања потреба, извршена је дубинска анализа локалних ресурса и стварних захтева заједнице. На основу ових сазнања и стратешких процена, Скупштина Општине Пријепоље је на седници одржаној 5.11. 2025. године донела Одлуку о приступању изради Програма унапређења социјалне заштите за период од 2026. до 2030. године, (број Одлуке 004432144 2025. дана 06.11.2025. године).

Процес је формално покренут овом одлуком, а у циљу обезбеђивања високог степена стручности и ефикасне координације, Општина Пријепоље је 7.11.2025. године посебном Одлуком (бр. 004763952 2025 06809 004 002 000001) формирала **Радну групу за израду Програма социјалне заштите**. Ово радно тело чине именовани представници локалне самоуправе и свих релевантних институција, чиме је осигурана максимална професионалност, инклузивност и транспарентност у изради финалног документа.

1.2.2.Методологија истраживања и анализа потреба заједнице

Спроведено истраживање имало је за циљ утврђивање степена усклађености тренутне понуде услуга социјалне заштите са реалним потребама грађана на територији општине Пријепоље. Како би се осигурала свеобухватност налаза, анализа је спроведена кроз три комплементарне перспективе:

Перспектива корисника: Испитивање субјективног искуства директних корисника услуга и чланова њихових породица.

Професионална перспектива: Сагледавање искустава, стручних квалификација и капацитета пружалаца услуга.

Друштвена перспектива: Анализа ставова шире јавности о приоритетним потребама и општем квалитету локалног система социјалне заштите.

Емпиријска основа за израду Програма формирана је применом мултиметодског приступа који је обухватио следеће инструменте:

Деск анализа: Детаљна ревизија постојећег нормативног оквира и систематизација података о регистрованим пружаоцима услуга социјалне заштите.
Партиципативне радионице и фокус групе: Остваривање директног дијалога са представницима организација цивилног друштва (ОЦД), корисничким групама и професионалцима у систему заштите.
Дубински полуструктурирани интервјуи: Прикупљање квалитативних података од пружалаца услуга о структури корисника, статусу лиценци и стручним компетенцијама ангажованог кадра.
Јавна кампања: Активно укључивање грађана путем дигиталних анкета и упитника доступних на званичној интернет презентацији Општине, чиме је осигурана широка репрезентативност ставова.

1.2.3. Аналитички оквир за евалуацију услуга

Кроз директну интеракцију са релевантним актерима, постојећи систем социјалне заштите у општини Пријепоље је обухваћен детаљном анализом која се заснива на пет кључних категорија:

- **Доступност:** Анализа процедуралне проходности и физичке приступачности услуга крајњим корисницима.
- **Дистрибуција (Распрострањеност):** Процена територијалне покривености, са посебним фокусом на уједначеност доступности услуга у градским и руралним подручјима.
- **Квалитет:** Мерење степена задовољства корисника и нивоа усклађености са прописаним стандардима пружања услуга.
- **Ефикасност:** Оцена рационалности употребе расположивих ресурса у односу на остварене ефекте и добробит корисника.
- **Идентификација недостатака (Gap анализа):** Прецизно мапирање јаза између постојећих капацитета и реалних, ненамирених потреба заједнице.
- SWOT анализа која синтетише све кључне налазе.

1.2.4. Дефинисање почетног стања (Baseline Analysis)

На основу синтезе прикупљених података и ретроспективне анализе претходних пројектних циклуса који су генерисали развој локалних услуга, успостављено је почетно стање (*baseline*) за стратешко планирање модела интегрисане социјалне заштите.

Овај процес резултирао је доношењем **Одлуке о услугама социјалне заштите за 2026. годину**, која представља кључни правни основ за креирање одрживих категорија услуга. Тиме је постављен стабилан темељ за дугорочни развој система који је потпуно усклађен са пројектованим правцима развоја и капацитетима Општине усклађен са Планом развоја општине Пријепоље.

1.2.5. Стратешко планирање и финализација документа

Завршна фаза израде Програма обухвата заокруживање стратешког оквира и успостављање механизама за његову оперативну примену кроз следеће сегменте:

- **Дефинисање стратешких циљева и приоритетних мера:** Формулисање конкретних интервенција и развојних праваца за период 2026–2030. године, који су директно усклађени са идентификованим потребама корисника и расположивим локалним ресурсима.
- **Успостављање система за имплементацију и мониторинг:** Пројектовање јасних протокола за спровођење мера, као и дефинисање индикатора учинка (*KPIs*) за надзор и објективно мерење постигнутих резултата у реалном времену.
- **Институционално усвајање Програма:** Спровођење процедуре финалног усаглашавања документа за потребе јавне расправе и његово званично усвајање од стране надлежних органа Скупштине општине Пријепоље, чиме Програм добија пуни правни и обавезујући карактер за све актере у систему социјалне заштите.

1.2.6. Опис процеса израде документа

1.2.6.1. Формирање и надлежности Радне групе

Скупштина општине Пријепоље је Одлуком о приступању изради Програма унапређења социјалне заштите (бр. године посебном Одлуком бр. 004763952 2025 06809 004 002 000001 од 7.11.2025. године) формирала Радну групу задужену за израду овог стратешког документа за период 2026–2030. године. Радну групу чини 12 чланова и чланица, представника локалне самоуправе, релевантних локалних институција и организација цивилног друштва.

За координаторку Радне групе именована је: Јела Посркача, предсатвник Одељења за друштвене делатности, док су чланови и чланице:

1. Миљана Радуловић, представница Центра за социјални рад Пријепоље, за председница Радне групе
2. Рада Дивац, представница Центра за социјални рад Пријепоље
3. Светлана Словић, представница Општинске управе Пријепоље,
4. Горица Безаревић, представница Одељења за буџет и финансије
5. Омер Иглица, представница Дома здравља
6. Рафета Хајдаревић, представница Националне службе за запошљавање
7. Милица Бандука, представница Предшколске установе Пријепоље
8. Ирмедин Кордић, представница Актива директора основних и средњих школа
9. Ивана Пушица, представница Црвеног крста Пријепоље
10. Драгана Терзић, представница организација цивилног друштва које делују у области социјалне заштите или социјалне инклузије осетљивих група

11. Хамед Подбићанин, представница удружења особа са инвалидитетом

Задаци Радне групе обухватили су:

- Израду плана активности за израду Програма;
- Припрему аналитичких докумената и израду Нацрта програма;
- Обезбеђивање сталне координације и сарадње са свим локалним актерима;
- Размену информација о текућим иницијативама и степену реализације претходних мера;
- Организацију и учешће у јавној расправи о предлогу Програма.

Као основу за свој рад, Радна група је користила „Свеобухватну анализу стања кроз призму кључних актера" и „Извештај о мапирању потреба корисника", што је омогућило прецизно дефинисање приоритета.

1. 2.6.2. процес и креирање Мапе промена

Процес израде Програма реализован је кроз широки консултативни оквир који је обухватио јавну кампању, континуирану дигиталну размену материјала и серију од три структуриране радионице са члановима Радне групе. **(одржана _____. године)**

- **Прва фаза: Дијагностика стања**
  Процес је започет свеобухватном **деск анализом** релевантног нормативног и стратешког оквира, чиме је осигурана потпуна усклађеност Програма са важећим законским прописима и националним стандардима. Након тога, фокус је стављен на детаљну евалуацију стања на терену кроз три комплементарне перспективе: перцепцију корисника и њихових породица, професионално искуство пружалаца услуга и ставове шире јавности. У идентификацији кључних актера и заинтересованих страна коришћена је **метода „грудве снега" (Snowballing)**, која је омогућила да се кроз примарне институције препознају и у процес укључе и представници мање видљиве рањиве групе. На основу прикупљених података, утврђено је почетно стање применом петодимензионалне анализе (доступност, распрострањеност, квалитет, ефикасност и идентификација гапова), док је финални стратешки пресек унутрашњих снага и слабости, као и спољашњих прилика и претњи, дефинисан кроз **SWOT анализу.**

- **Друга фаза: Израда Мапе промена (одржана _____. године)**
  На темељу утврђеног стања, израђена је **Мапа промена** као примарни инструмент стратешког планирања. Овај механизам омогућио је транслацију идентификованих изазова у прецизне развојне циљеве и приоритете. Истовремено су дефинисани неопходни ресурси, временски оквири имплементације и пројектована буџетска средства потребна за реализацију планираних промена.

- **Трећа фаза: Финализација и механизми контроле (одржана _____. године)**
  Рад је био посвећен конципирању финалног Нацрта програма, уз прецизно

дефинисање приоритетних мера за спровођење. Посебна пажња посвећена је успостављању система за мониторинг и евалуацију, који обухвата јасне механизме за надзор и објективно мерење постигнутих резултата.

Примењени методолошки приступ осигурао је двоструку усклађеност Програма: с једне стране са релевантним правним оквиром-превасходно Законом о социјалној заштити, Законом о планском систему и Законом о локалној самоуправи- а са друге стране са стварним потребама грађана општине Пријепоље и реалним капацитетима за успешну имплементацију предвиђених мера.

2.6.3.Принципи израде и имплементације Програма

Израда и реализација Програма темеље се на следећим кључним принципима:

- **Транспарентност и јавност:** Обезбеђивање увида у све фазе планирања и одлучивања, чиме се јача поверење грађана у рад локалних институција.
- **Партиципативност и међусекторска сарадња:** Синергија социјалне заштите, здравства, образовања и цивилног сектора ради пружања целовите подршке корисницима.
- **Усмереност на корисника:** Поштовање достојанства и специфичних потреба појединца, уз пуну примену начела недискриминације и међународних стандарда људских права.
- **Доступност у заједници:** Развој локалних услуга које омогућавају останак корисника у природном окружењу и подстичу њихову социјалну укљученост.
- **Ефикасност и одрживост:** Рационална употреба ресурса која осигурава стабилност, континуитет и висок квалитет услуга.

2. НОРМАТИВНИ И СТРАТЕШКИ ОКВИР У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Савремени концепт социјалне заштите не подразумева искључиво пружање помоћи појединцима и породицама у стању социјалне потребе, већ обухвата широк спектар превентивног деловања усмереног на спречавање настанка социјалних ризика и ублажавање последица социјалне искључености.

У циљу усклађивања локалних политика са савременим европским трендовима, овај Програм је утемељен на мултидимензионалном приступу који интегрише међународне стандарде, националне стратегије и законодавни оквир Републике Србије.

Кроз овакав интегративни приступ, реализација планираних активности директно ће допринети остваривању кључних националних приоритета. То се првенствено односи на искорењивање сиромаштва у свим његовим облицима, обезбеђивање инклузивног и квалитетног образовања кроз целоживотно учење, као и постизање пуне родне равноправности уз оснаживање жена и девојчица. Такође, Програм снажно афирмише инклузиван економски раст, пуну продуктивну запосленост и обезбеђивање достојанственог рада за све грађане општине Пријепоље

2.1. Међународни стандарди и документи

Локална политика социјалне заштите општине Пријепоље директно је усклађена са кључним међународним документима који дефинишу људска права и стандарде социјалне сигурности.

Темељ овог оквира чине Универзална декларација о људским правима Уједињених нација и Ревидирана Европска социјална повеља, које гарантују право на социјалну помоћ и заштиту од сиромаштва и социјалне искључености.

Такође, Програм инкорпорира стандарде конвенција УН о правима детета, Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом и Мадридског међународног акционог плана о старењу чиме се обезбеђује свеобухватан и модеран приступ социјалној инклузији на локалном нивоу.

Посебан значај имају и Циљеви одрживог развоја (Агенда 2030.). Република Србија је потписница Агенде за одрживи развој до 2030. године, која обухвата 17 циљева, 169 потциљева и 228 глобалних индикатора одрживог развоја. Ови циљеви су комплементарни и нераздвојиви, те равноправно обухватају три кључне димензије одрживости: економску, друштвену и еколошку. Темељни принцип Агенде 2030- **„да нико не буде изостављен"**- подразумева да остваривање постављених циљева мора бити доступно свим грађанима и грађанкама без изузетка.

Важан стуб међународне заштите чини **Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена (CEDAW)**, коју је Србија преузела сукцесијом 2001. године. Она обавезује локалну самоуправу да осигура равноправност жена у свим сферама, третирајући социјалну заштиту као људско право. Посебан акценат ставља се на рурална подручја, обезбеђујући женама на селу директан приступ програмима социјалне и здравствене заштите. Ову заштиту додатно прецизира **Истанбулска конвенција** (ратификована 2013. године), као најсвеобухватнији стандард за спречавање насиља над женама и насиља у породици. Она обавезује Општину на развој специјализованих услуга подршке, попут сигурних кућа, саветовања и економског оснаживања жртава, уз посебну заштиту деце која су сведоци насиља. Интеграцијом ових стандарда, Програм усваја модел координисаног деловања свих институција ради заштите достојанства свих грађана општине Пријепоље.

У оквиру процеса европских интеграција, Србија се обавезала на развој система усклађеног са **Европским стубом социјалних права**. Овај оквир дефинише кључне принципе у областима једнаких могућности на тржишту рада, праведних услова рада, те свеобухватне социјалне заштите и инклузије.

Такође, Програм је потпуно комплементаран са **Акционим планом за Поглавље 23 (Правосуђе и основна права)**, усвојеним 2016. и ревидираним 2020. године. У одељку „Основна права", Република Србија је потврдила опредељење за континуирано унапређење законодавног и нормативног оквира у складу са правним тековинама ЕУ, међународним стандардима и најбољом европском праксом. У контексту европских интеграција Програм

ослања на Реформску агенду за Западни Балкан, која наглашава неопходност структурних реформи и већу ефикасност локалних услуга.

2.2. Национални стратешки и плански систем

Национални оквир социјалне заштите у Републици Србији усмерен је ка системској реформи чији је примарни циљ деинституционализација и развој услуга у заједници.

У том контексту, **Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022–2026.** године представља темељни документ којим се потврђује опредељење државе да осигура право корисника на живот у природном окружењу. Овај реформски процес позиционира општину Пријепоље као централног носиоца промена, с обзиром на њену изворну надлежност за развој и финансирање дневних услуга, подршке за самосталан живот, као и саветодавно-терапијских и специфичних облика привременог смештаја. Императив Стратегије је стварање доступних и одрживих локалних модела који превенирају непотребну институционализацију и омогућавају пуну социјалну инклузију засновану на индивидуалним потребама појединца.

Поред наведене кровне стратегије, приликом израде овог Програма обухваћени су приоритети и циљеви дефинисани следећим националним секторским стратегијама:

- **Стратегија превенције и заштите од дискриминације (2022–2030).** Као кровни национални акт, ова стратегија истиче кључну улогу локалних самоуправа у успостављању суштинске једнакости и сузбијању свих облика дискриминације. Општина Пријепоље кроз своје мере директно доприноси овим националним приоритетима, јачајући институционалне механизме за заштиту рањивих група и промовишући праведнији систем социјалне подршке.
- **Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом (2025–2030):** Као примарни национални оквир, овај документ дефинише мере за изградњу друштва једнаких могућности и пуно учешће особа са инвалидитетом у заједници. Ослањајући се на континуитет јавних политика, Стратегија приоритетно наглашава развој услуга подршке у локалној средини и повећање опште приступачности. Општина Пријепоље кроз своје локалне програме директно реализује ове циљеве, стварајући услове за самосталан живот и потпуну социјалну интеграцију ове популације.
- **Стратегија активног и здравог старења (2024–2030):** Овај документ обухвата демографско старење кроз унапређење квалитета живота и очување независности старијих лица. Стратегија афирмише развој услуга у заједници (помоћ у кући, дневни боравци) како би се старијима омогућио што дужи боравак у сопственом дому. Кључни приоритети обухватају сузбијање социјалне изолације и сиромаштва, подршку неформалним неговатељима, те већу доступност јавних услуга у руралним подручјима. Реализацијом ових циљева, Општина осигурава старијим суграђанима једнак приступ систему социјалне заштите.
- **Стратегија развоја образовања и васпитања (до 2030):** Овај документ поставља инклузивно образовање и подршку деци из осетљивих група као примарни приоритет. Фокус је на раној идентификацији развојних тешкоћа, већем обухвату предшколским васпитањем и интеграцији деце из социјално угрожених породица и ромске мањине у

редован систем. Стратегија посебно наглашава међусекторску сарадњу са системом социјалне заштите како би се правовремено препознала деца у ризику и обезбедила једнака шанса за развој сваког детета кроз доступне услуге у заједници.

- **Стратегија јавног здравља (2018–2026):** дефинише здравље као питање детерминисано социјалним факторима попут сиромаштва и незапослености. Стратегија афирмише интеграцију здравственог система са системом социјалне заштите ради ефикаснијег сузбијања фактора ризика и веће доступности услуга за осетљиве групе. Кроз рад локалних савета за здравље и јачање услуга у руралним срединама, обезбеђује се координисан одговор на потребе корисника који су изложени упоредним здравственим и социјалним ризицима, чиме се системски смањују неједнакости у заједници.
- **Стратегија за заштиту менталног здравља (2019–2026)** афирмише стратешки прелазак са институционалног лечења на систем подршке у локалној заједници. Фокус је на развоју услуга попут центара за ментално здравље, мобилних тимова и становања уз подршку, који осигуравају социјалну рехабилитацију и поштовање достојанства корисника. Кроз интензивирање међусекторске сарадње са системом социјалне заштите, Стратегија омогућава превенцију породичних криза и сузбијање стигме, пружајући кохерентан оквир за инклузију особа са менталним потешкоћама на локалном нивоу.
- **Стратегија запошљавања (2021–2026):** Овај документ усмерен је на повећање запослености и смањење неједнакости на тржишту рада, са посебним фокусом на радну активацију теже запошљивих група. Стратегија успоставља директну везу између економске политике и социјалне заштите кроз програме преквалификације, субвенције и подршку корисницима новчане социјалне помоћи. Јачањем сарадње између Националне службе за запошљавање, центра за социјални рад и локалне самоуправе, Општина доприноси економском оснаживању и дугорочној социјалној реинтеграцији најугроженијих грађана.
- **Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња (2022–2030):** Као кључни инструмент за смањење друштвеног јаза, овај документ фокус ставља на интеграцију јавних политика у областима образовања, запошљавања, становања и социјалне заштите. Стратегија тежи елиминисању системске дискриминације и административних баријера, уз посебан акценат на подршку деци и младима ради прекида циклуса генерацијског сиромаштва. Јачањем координације између локалних институција и развојем услуга у заједници, Општина осигурава равноправан приступ правима и пуну социјалну интеграцију ромске популације.
- **Стратегија за младе (2023–2030):** Овај документ дефинише младе као кључни друштвени ресурс и фокусира се на њихов лични, социјални и економски развој. Посебан акценат стављен је на подршку младима из осетљивих група и активацију оних који су ван система образовања и тржишта рада (NEET група). Кроз јачање међусекторске сарадње и заштиту менталног здравља, Стратегија афирмише улогу локалних институција у раној идентификацији социјалних ризика, осигуравајући младима стабилан прелазак у свет одраслих и пуну друштвену интеграцију.

2.3. Законодавни оквир у Републици Србији

Целокупан процес планирања и пројектовања услуга додатно је утемељен на одредбама Закона о социјалној заштити, Закона о планском систему и Закона о локалној самоуправи

што представља основ за припрему и усвајање документа јавне политике у области социјалне заштите. Оваква правна повезаност гарантује да систем социјалне заштите на локалном нивоу не делује изоловано, већ као интегрални део кохерентне националне политике усмерене на дугорочно унапређење квалитета живота свих грађана.
Нормативни оквир који уређује област социјалне заштите, са посебним освртом на механизме социјалне инклузије, обухвата следеће законе:

- **Закон о социјалној заштити (2011):** Овај системски акт позиционира јединице локалне самоуправе као кључне носиоце развоја услуга у заједници, попут дневних боравака, подршке за самосталан живот и саветодавних услуга. Закон обавезује Општину на планирање и финансирање специфичних локалних програма, обезбеђивање материјалне подршке и коришћење наменских трансфера за развој услуга. Имплементацијом ових одредби, Општина преузима централну улогу у непосредној заштити осетљивих група и осигуравању социјалне сигурности својих грађана.
- **Закон о локалној самоуправи:** Као кључни системски акт, овај закон децентрализује социјалну политику и утврђује изворну надлежност **Општине да самостално планира и развија услуге према потребама грађана.** Сходно члану 20, локална самоуправа непосредно брине о социјалној, здравственој и дечијој заштити, као и о правима особа са инвалидитетом. Овај правни оквир представља темељ за изградњу функционалног локалног система и јачање социјалне инклузије осетљивих група кроз међусекторску сарадњу.
- **Законо о планском систему Републике Србије**[1] чланом 14 предвиђа да Програм, представља један од докумената јавне политике ужег обухвата од стратегије који, по правилу, разрађује посебан циљ стратегије или неког другог планског документа у складу са којим се доноси (План развоја, Програм Владе, план развоја локалне власти, концепт политике).
- **Закон о финансијској подршци породици са децом:** Овај закон дефинише систем давања усмерен на унапређење материјалног положаја породица, подстицај рађања и превенцију дечијег сиромаштва. Кроз реализацију права на родитељски и дечији додатак, као и регресирање трошкова боравка у предшколским установама за осетљиве групе, успоставља се систем економске заштите. Општина има активну улогу у утврђивању партиципације корисника и пружању додатних видова локалне подршке, чиме се осигурава рана социјална инклузија породица у ризику.
- **Закон о забрани дискриминације:** Овај фундаментални акт гарантује равноправан приступ социјалној и здравственој заштити, образовању и раду, без обзира на лична својства грађана. Закон омогућава примену афирмативних мера за групе у неповољнијем положају и успоставља правни основ за развој инклузивних локалних политика. Његовом имплементацијом осигурава се недискриминаторно поступање свих актера у систему социјалне заштите, чиме се непосредно штите достојанство и права корисника у Општини.
- **Закон о родној равноправности:** Овај закон обавезује органе јавне власти на интеграцију родне перспективе у све јавне политике и програме. Посебан фокус стављен је на сузбијање родно заснованог насиља, заштиту жртава и креирање локалних мера које осигуравају већу доступност социјалних и здравствених услуга за жене.

[1] „Сл. Гласник РС", број 30/18

Имплементацијом овог оквира, Општина успоставља системски основ за елиминисање неједнакости и унапређење квалитета живота свих грађана кроз специфичне локалне програме подршке.

- **Закон о спречавању насиља у породици:** Овај закон дефинише процедуре за рану идентификацију ризика и заштиту жртава кроз обавезну координацију полиције, тужилаштва и центра за социјални рад. Кључни механизми обухватају примену хитних мера и рад група за координацију које израђују индивидуалне планове заштите. Системским спровођењем ових мера, Општина осигурава интегративну подршку жртвама и јача институционалну одговорност у сузбијању насиља у породици.
- **Породични закон:** Овај закон уређује породичне односе и заштиту права детета, постављајући принцип најбољег интереса детета као примарни критеријум поступања. Закон дефинише центар за социјални рад као орган старатељства са кључном улогом у заштити деце и подршци породицама у кризи кроз превентивне и заштитне мере. Својом применом, закон представља основу за професионално деловање локалних институција усмерено ка очувању породичне стабилности и институционалној заштити најосетљивијих чланова друштва.
- **Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом** 2009. године (објављен у „Службеном гласнику РС", бр. 36/09.: Овај закон уређује мере за равноправно укључивање особа са инвалидитетом на тржиште рада и уводи обавезу запошљавања ове популације за послодавце. Кључни инструменти обухватају процену радне способности, професионалну рехабилитацију и подстицаје за прилагођавање радних места. Закон омогућава локалним самоуправама да кроз социјално предузетништво, радне центре и предузећа за рехабилитацију активно доприносе економском оснаживању и смањењу маргинализације својих суграђана.
- **Закон о здравственој заштити** донет је 2019. године („Службени гласник РС", бр. 25/2019): Овај закон уређује организацију здравственог система, гарантујући примарну заштиту са посебним фокусом на децу, старија лица и социјално угрожене категорије. Оквир афирмише блиску сарадњу домова здравља са центрима за социјални рад како би се омогућио свеобухватан приступ корисницима у стању социјалне потребе. Системским повезивањем здравствене и социјалне неге на локалном нивоу, Закон обезбеђује превенцију ризика и унапређење социјалне инклузије рањивих група.
- **Закон о основама система образовања и васпитања:** Овај закон афирмише начела једнакости и инклузивности, гарантујући доступност образовања без дискриминације. Оквир дефинише обавезну подршку за децу са сметњама у развоју и децу из социјално угрожених породица, уз строге механизме за превенцију насиља и занемаривања. Кроз обавезну координацију школа са центрима за социјални рад и здравственим установама, закон осигурава рану идентификацију социјалних ризика и јача капацитет локалне заједнице за заштиту и интеграцију најмлађих.
- **Закон о младима:** Овај закон подстиче лични и социјални развој младих, уз системску превенцију сиромаштва и социјалне искључености. Оквир афирмише развој програма за младе из осетљивих група и успостављање локалних канцеларија за младе. Јачањем међусекторске сарадње са системом социјалне заштите и запошљавања, Општина обезбеђује интегрисан приступ у решавању проблема младих и подстиче њихову пуну друштвену партиципацију.

- **Закон о култури** донет 2009. године, уз значајне измене 2016. и 2023. године: Заснован на начелу универзалне доступности, овај закон промовише активну партиципацију осетљивих група у културном животу заједнице. Оквир дефинише улогу локалне самоуправе у финансирању инклузивних програма намењених деци, старијима и особама са инвалидитетом. Користећи културу као средство за превенцију социјалне искључености, закон директно подупире социјалну кохезију и друштвену солидарност у локалној средини.
- **Закон о спорту (2016):** Иако примарно уређује спортске активности, овај закон има значајну улогу у социјалној инклузији и превенцији ризика код деце и младих. Оквир наглашава доступност спорта особама са инвалидитетом и осетљивим групама, те поверава локалној самоуправу планирање и финансирање програма који сузбијају вршњачко насиље и социјалну изолованост. Кроз развој инклузивних спортских активности у заједници, закон индиректно подупире систем социјалне заштите и јача заједништво у Општини.
- **Закон о спречавању насиља у породици (2016):** Овај пропис операционализује принципе Истанбулске конвенције, постављајући центар за социјални рад као један од три кључна стуба институционалног одговора. Закон уводи обавезну процену ризика и рад у мултидисциплинарним групама за координацију, које доносе индивидуалне планове заштите и подршке за сваку жртву. Имплементацијом овог закона, систем социјалне заштите у Општини прелази на модел хитног и координисаног деловања, чиме се осигурава превенција рецидивизма и свеобухватна заштита деце и жртава насиља.
- **Уредба о средствима за подстицање програма од јавног интереса које реализују удружења:** Овај акт дефинише транспарентан поступак доделе буџетских средстава за пројекте цивилног друштва у области социјалне заштите и инклузије. Уредба омогућава Општини да путем јавних конкурса финансира програме који превенирају социјалне ризике и развија функционална партнерства са удружењима грађана. Имплементацијом ових одредби осигурава се ефикасно коришћење ресурса за непосредну подршку рањивим групама и јачање социјалне кохезије у локалној заједници. Уредба је донета **2018. године** („Службени гласник РС“, бр. 16/18). Ово је кључни документ који Општини Пријепоље омогућава да легално ангажује локална удружења за пружање специфичних социјалних услуга.
- **Уредба о наменским трансферима у социјалној заштити:** Овај акт представља кључни инструмент за равномерни развој локалних услуга кроз директну буџетску подршку општинама испод просека развијености. Уредба омогућава финансирање деинституционализације, иновативних модела заштите и услуга за старија лица у руралним срединама. Њеном применом осигурава се финансијска одрживост локалног система и смањење неједнакости у доступности социјалних услуга на територији Општине.Важећа Уредба је донета **2016. године** („Службени гласник РС“, бр. 18/16). Ова уредба је законски основ по којем Општина добија додатна средства од Министарства за спровођење услуга.

- **Закон о Црвеном крсту Србије:** Овај закон дефинише Црвени крст као кључног хуманитарног партнера државе са јавним овлашћењима у областима социјалне и здравствене заштите. Оквир омогућава пружање хитног социјалног збрињавања, исхране и подршке најугроженијим категоријама становништва кроз локалне организације.

Имплементацијом овог закона, Општина јача капацитете за хуманитарни рад, волонтеризам и ефикасну дистрибуцију помоћи лицима у стању најтеже социјалне потребе.

- **Закон о социјалном предузетништву:** Овај акт дефинише оквир за пословање субјеката чији је примарни циљ друштвена корист и економско оснаживање осетљивих група. Закон афирмише радну интеграцију особа са инвалидитетом и дугорочно незапослених лица, пружајући Општини одржив инструмент за прелазак корисника из система социјалних давања у зону активне радне партиципације. Кроз партнерство са цивилним сектором, овај закон подстиче иновативне моделе инклузије на локалном нивоу.
- **Закон о социјалној карти:** Закон је донет **2021. године**, а примена је почела 1. марта 2022. Године. Овај закон уређује успостављање јединственог регистра који обједињује податке о социо-економском статусу појединаца ради прецизнијег утврђивања права на социјалну заштиту. Оквир омогућава аутоматизацију размене података између институција и унапређује праведност при расподели социјалних давања. Имплементацијом овог регистра, Општина осигурава брже одлучивање о правима грађана и ефикаснији одговор локалног система на ситуације социјалног ризика.

2.4. Развојни и документи јавних политика општине Пријепоље од значаја за социјалну заштиту

- **План развоја општине Пријепоље (2022–2028):** Овај документ дефинише социјалну заштиту као приоритетни стуб локалног развоја, фокусирајући се на модернизацију услуга и социјалну инклузију. План предвиђа ширење мреже услуга у заједници (помоћ у кући, лични пратилац), инфраструктурно јачање установа и интензивирање међусекторске сарадње. Реализацијом ових циљева, Општина тежи стварању праведног амбијента који обезбеђује већу доступност подршке за све осетљиве категорије становништва.
  У Плану развоја Приоритетни циљ 11: Унапређење и развој социјалних услуга за становништво, са акцентом на рањиве групе становништва дефинише:
  Центар за социјални рад Пријепоље ради на пружању 3 услуге социјалне заштите од којих је једна лиценцирана: помоћ у кући старим и инвалидним особама (лиценцирана услуга), дневни центар и социјално становање у заштићеним условима. И поред тога, због бројних проблема присутних у овој области - ограничених ресурса (људских и материјалних), недовољног броја лиценцираних услуга као и слабе координације између Општине, ЦСР и цивилног сектора, може се констатовати недовољна развијеност услуга социјалне заштите на територији општине. Стога је план Општине Пријепоље да у наредном периоду ради на лиценцирању и повећању обухвата постојећих услуга социјалне заштите, као и на успостављању нових услуга социјалне заштите.
  Показатељи учинка (индикатори):
  - Број услуга социјалне заштите које се финансирају из локалног буџета 3 (2021. год.) 8 (2029. год.)
  - Број корисника услуга дневног центра 45 (2021. год.) 180 (2029. год.)
  - Извештај ЦСР Број корисника услуга помоћ у кући старим и инвалидним особама 153 (2021. год.) 250 (2029. год.)
  - Извештај ЦСР Број корисника услуге социјално становање у заштићеним условима 19 (2021. год.) 25 (2029. год.) Извештај ЦСР
  - Број корисника нових услуга - 500 (2029. год.) Извештај ЦС

  Веза са „Циљевима одрживог развоја" и преговарачким поглављима ЕУ Циљ 1: Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима. о 1.3: Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући и најугроженије, и до краја 2030. обухватити значајан број сиромашних и рањивих.

- **Стратегија за родну равноправност општине Пријепоље:** Као кључни локални инструмент за елиминисање дискриминације, ова стратегија приоритетно обухвата економско оснаживање жена из руралних средина и сузбијање родно заснованог насиља. Документ уводи родно одговорно буџетирање и подстиче веће учешће жена у процесима одлучивања. Интеграцијом родне перспективе у све локалне политике, Општина директно унапређује социјалну кохезију и квалитет живота свих грађана.
- **Локални акциони план (ЛАП) за родну равноправност (2025–2027):** Овај документ преноси међународне и националне стандарде на локални ниво, уз подршку Савета за родну равноправност основаног 2025. године. ЛАП приоритетно предвиђа економско оснаживање жена кроз самозапошљавање, чиме се смањује зависност од социјалних давања, и операционализује борбу против насиља у породици. Посебан фокус стављен је на побољшање приступа услугама за Ромкиње и жене у руралним подручјима.

Усвајањем овог плана, Општина директно спроводи антидискриминаторне мере и унапређује квалитет живота грађанки у оквиру система локалне самоуправе.

- **Локални акциони план за запошљавање општине Пријепоље:** Овај план фокусира се на економску активацију теже запошљивих категорија, третирајући социјалну заштиту као неизоставан сегмент политике тржишта рада. Кључне мере обухватају радну активацију корисника новчане социјалне помоћи кроз субвенције и обуке, подршку женама из руралних средина и развој социјалног предузетништва. Јачањем сарадње између Националне службе за запошљавање, Центра за социјални рад и Општине, стварају се одрживе прилике за економску самосталност и системско смањење сиромаштва.
- **Стратегија развоја социјалне заштите у општини Пријепоље (2021–2025):** Овај кључни локални документ, израђен уз подршку ГИЗ-а, усмерен је на децентрализацију услуга и подршку вулнерабилним групама у природном окружењу. Стратегија приоритетно наглашава развој помоћи у кући за стара лица у удаљеним сеоским срединама и услуге за децу са сметњама у развоју. Интегрисаним приступом и коришћењем наменских трансфера, Општина осигурава финансијску одрживост система, уз планирано усклађивање документа за период 2026–2030. године ради даљег унапређења услуга.
- **Локални акциони план за палијативно збрињавање у општини Пријепоље (2021–2026):** Овај документ дефинише мере које интегришу услуге здравствене и социјалне заштите за подршку грађанима оболелим од неизлечивих болести. План се фокусира на унапређење неге у кућним условима и јачање капацитета здравственог система у заједници, чиме се осигурава достојанство и социјална инклузија ове посебно рањиве групе, особа оболелих од неизлечивих болести. Кроз координисано деловање локалних служби, Општина настоји да пружи свеобухватну психосоцијалну и медицинску помоћ оболелима и њиховим породицама.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА АНАЛИЗОМ ПРОБЛЕМА И ЖЕЉЕНИХ ПРОМЕНА

3.1.Кључни налази ex-post анализе претходног планског документа у области социјалне заштите

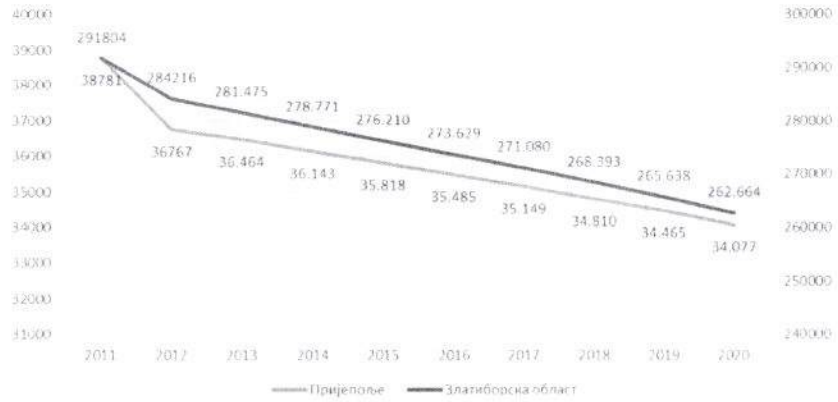
Општи подаци о општини Пријепоље

Општина Пријепоље заузима стратешки положај у југозападном делу Републике Србије, на тромеђи са Босном и Херцеговином и Црном Гором. Простире се на површини од 827 км², карактеристичној по изразито планинском рељефу (венци Јадовника, Златара и Камене Горе), што представља објективну баријеру у доступности јавних услуга. Према степену развијености, Пријепоље припада четвртој групи изразито недовољно развијених јединица локалне самоуправе (испод 60% републичког просека), што узрокује висок ризик од сиромаштва и социјалне искључености становништва.

3.2.Демографски трендови и изазови социјалне заштите

Процењен број становника на територији општине Пријепоље у 2020. години износи 34.077 становника8, што чини 13% укупног становништва Златиборске области. Када се посматра тренд кретања броја становника Пријепоља у периоду 2011-2020. године, уочава се константан пад броја становника из године у годину, што је карактеристика и осталих локалних самоуправа на нивоу Златиборске области.

Графикон 1. Тренд кретања броја становника 2011-2020. године

Извор: РЗС, Витална статистика

Према подацима за 2020. годину, уочава се да је у општини Пријепоље 64,5% становништва припадало старосној категорији 15-64, односно радно способном становништву. Део популације која је млађа од 15 година (15,6% укупног броја становника) чини 6,8% деце старости од 0 до 6 година и 8,8% деце старости од 7 до 14 година. Удео пунолетних лица износи 80,9%. Када се старосна структура укупног становништва општине Пријепоље упореди са стањем у Златиборској области и Региону. Када се сви контигенти становништва упореде са подацима из 2011. године, уочава се да је удео пунолетног становништва порастао за 2,1 п.п, док је учешће свих осталих контингената становништва опало. Највећи пад је забележен за категорију становништва старости 15-64 година (3,6 п.п.), као и за фертилно становништво, однсно жене старости 15 до 49 година (пад од 2,7 п.п.). Просечна старост укупног становништва општине Пријепоље износи 42,35 година, док је индекс старења10 126,1. Старосна структура становништва према полу и појединачним старосним групама указује на повољнију старосну структуру мушког становништва, с обзиром да деца старости 0-17 година чине 19,7% мушког становништва (18,6% женског), а млади старости 15-29 година чине 18,7% (17% женског). Када се посматра радни контингент, он чини 66,5% укупног мушког становништва, док је код женског становништва тај удео нижи и износи 62,5%. Полна структура укупног броја запослених указује на благу предност мушког становништва (50,2%,односно 17.109) у односу на женско становништво (49,8%, односно 16.968), у складу са чиме је стопа маскулинитета11 позитивна и износи 1.008.

Према последњим доступним подацима из Пописа 2011, 36% становника општине Пријепоље живи у градском насељу, док преосталих 64% живи у насељима која нису градског типа. Наведена карактеристика општине Пријепоље разликује се од карактеристика Златиборске области, у којем је више од половине становништва (51,2%) настањено у градским насељима. Ситуација је слична и када се посматра републички ниво, с обзиром да је чак 59,4% становништва насељено у градским срединама.

Током 2020. године број живорођених у општини Пријепоље је износио 322, односно забележена је стопа наталитета од 9,4‰. Број умрлих је износио 579, док је стопа морталитета износила 16,9‰, што указује на негативан природни прираштај од -254.

Демографску слику општине карактерише континуирана депопулација условљена негативним природним прираштајем (-7,5‰) и интензивним миграционим кретањима.

Кључни изазови за систем социјалне заштите произилазе из следећих параметара:
– Просечна старост становништва од 42,35 година и индекс старења од 126,1 указују на изражен процес демографског старења, што генерише растућу потребу за услугама дуготрајне неге и помоћи у кући, смештај у домове и дневни боравци за стара лица, бесплатним оброцима и новчаним давањима. – Стопа фертилитета од 1,6 која је значајно испод прага просте репродукције, намеће неопходност интензивирања мера пронаталитетне политике и свеобухватне подршке породици.Висока стопа руралног становништва од 64%, која превазилази просек Златиборске области и Републике Србије, дефинише развој мобилних тимова и теренских услуга као стратешки приоритет за подршку удаљеним планинским домаћинствима. – Преливање становништва у категорију старијих драматично повећава потребу за геронтодомаћицама, бесплатним оброцима и новчаним давањима. – Недостају објекти за збрињавање старијих лица – дом за старе, прихватилиште, палијативни центар

Економске прилике у општини Пријепоље директно условљавају обим и врсту социјалних потреба становништва

Окосницу привредног развоја општине Пријепоље чини прерађивачка индустрија, као и трговина на велико и мало. Када је реч о ресурсима за развој привреде подручја, свакако се издвајају пољопривреда и туризам, и то туризам „природног и културног наслеђа". Значајан ресурс за развој привреде подручја представља шумарство и прерада дрвета.

Регистрована запосленост према општини пребивалишта у односу на број становника на територији општине Пријепоље је у 2020. години износила 25,1%, што је испод просека Златиборске области (30,2%), те просека на нивоу Републике Србије (32,1%). У укупној запослености чак 69,8% је запослено у правним лицима. Број запослених је у периоду од 2016. до 2020. године растао по просечној годишњој стопи од 2,38%. Када је реч о регистрованој незапослености на 1.000 становника, општина Пријепоље (97) је у лошијој позицији од Златиборске области (82), те нивоа Републике Србије (71).

Према старосној структури у 2020. години највише незапослених је међу старосном групом од 30 до 54 године (59%), следе они са 55 и више година (23%), те млади од 15 до 29 године (18%). Карактеристика незапослености у општини Пријепоље је висок удео дугорочно незапослених лица од укупног броја незапослених који износе чак 64,8% и приближан је проценту РС (63,63%), док је на нивоу Златиборске области 60,20% (2020. година). Висок је и удео незапослених лица са средњим образовањем који износи 61,1% у општини Пријепоље, просек области (57,33%) и просек РС (49,76%).

На територији општине Пријепоље, висина просечне зараде је у периоду од 2016-2020. године номинално расла по просечној годишњој стопи од 9,03%. Износ просечне зараде у 2020. години је 46.059 динара, што је испод просека Златиборске области (50.890 динара) и испод просека Републике Србије (60.073 динара). Просечна пензија на нивоу Пријепоља износи 22.848 динара, док је на републичком нивоу 27.744 динара. Социо-економски положај домаћинстава у општини Пријепоље спада међу најнеповољније у Републици Србији, због чега је ова општина званично сврстана у IV групу развијености (девастирана подручја).

Дигитална и компјутерска писменост становништва

Подаци указују да значајан део становништва општине Пријепоље нема развијене дигиталне вештине. Мање од половине становништва старости 15 и више година може се сматрати компјутерски писменим, док је код старијих лица, као и код лица са нижим нивоом формалног образовања, удео дигитално неписмених знатно већи. Овај аспект има посебан значај у контексту дигитализације јавних услуга, јер може представљати препреку у приступу правима и услугама социјалне и здравствене заштите. Ови фактори имају директне импликације на социјалну укљученост, запошљивост и коришћење јавних услуга, те је у даљем планирању локалних политика неопходно посветити посебну пажњу мерама подршке образовању одраслих, развоју дигиталних компетенција и јачању услуга раног развоја деце.

Ови параметри потврђују неопходност повезивања економских мера са системом социјалне заштите како би се повећала радна партиципација и спречила социјална маргинализација радно способног становништва. Нижи удео жена у радном контингенту (62,5% наспрам 66,5% код мушкараца) повећава ризик од економске маргинализације жена, што захтева специфичне програме економског оснаживања и социјалне инклузије. Иако је удео пунолетних лица (80,9%) нешто нижи од регионалног просека, веће учешће деце узраста 7–14 година у односу на окружење намеће дугорочну обавезу планирања образовних и социјалних политика усмерених на младе. Повољнија слика код мушког становништва (већи удео деце и младих до 29 година) сугерише на потребу за јачањем омладинских политика и програма за спречавање миграција младих мушкараца из руралних подручја. Економски индикатори општине Пријепоље за период 2016–2020. године указују на дубок јаз између номиналног раста зарада и реалног животног стандарда грађана. Иако постоји привредни раст од 9,03%, просечна плата (46.059 рсд) и просечна пензија (22.848 рсд) значајно заостају за окружним и републичким просеком. Више од

половине укупног становништва чине економски неактивна лица (пензионери, деца, издржавана лица), што значи да мали број радно активних чланова породице издржава велики број чланова домаћинства. Оваква структура прихода директно генерише висок ризик од сиромаштва. Систем социјалне заштите трпи двоструки притисак. Са једне стране, драстично расте број корисника и потреба за услугама (новчана помоћ, помоћ у кући за старачка домаћинства, субвенције). Са друге стране, ниска примања грађана значе и мање пореских прихода у општинском буџету. Тиме се директно ограничавају капацитети општине да самостално финансира и развија локалне социјалне услуге. Локална заједница треба да подстакне социјално предузетништво и запошљавање теже запошљивих категорија кроз увођење социо економских услуга и специјалних пореских олакшица за локалне предузетнике. Формирање теренских служби за пружање социјалних услуга у удаљеним сеоским месним заједницама.

Образовање и утицај на социјалну заштиту

У школској 2019-2020. Предшколска установа „Миша Цвијовић“ ради у четири објекта укупног капацитета 29 група (6 јаслених, 12 васпитних и 11 припремних предшколских група-6 група целодневног ППП и 5 група минималног ППП). Укупан број деце у ПУ током године кретао се од 820 до 859. Када се укупан број деце посматра са аспекта дужине боравка, уочава се да 64,4% деце борави у установи 9-12 сати дневно, док је 55,6% у припремном предшколском програму. Број деце у свим васпитним групама је много већи од законског норматива и самим тим Предшколска установа има проблем у смештајним капацитетима и недостатку васпитног особља21. У ПУ „Миша Цвијовић“ у радној 2019/2020. години уписано је 856 деце у 34 групе. Све јаслене и васпитне групе су са уписаном децом 20-100% преко норматива. Самим тим рад се одвија отежано због недостатка простора и васпитног особља. По расписивању конкурса за упис деце у ПУ на листи чекања је остало 242 деце.

Када се подаци о предшколском образовању посматрају за републички ниво, Златиборску област и Пријепоље, разлике се уочавају код обухвата деце узраста 0-3 године предшколским васпитањем и образовањем, који је у општини Пријепоље 17,8%, док је на републичком нивоу 31,8%, а на нивоу Области 25,9%. Ситуација је слична и у погледу обухвата деце узраста од 3 године до поласка у ППП - обухват је најнижи у Пријепољу (42,8%), а на републичком нивоу износи 62,6%, док је на нивоу Области виши и износи 64,1%.

У општини Пријепоље на основу Одлуке о мрежи јавних школа на територији општине Пријепоље (Сл. Гласник општине Пријепоље бр. 5/19) постоји 8 основних школа од којих се седам бави општим, а једна музичким образовањем. У основним јавним школама има 30 издвојених одељења . Мрежу основних школа на територији општине Пријепоље чине :

· ОШ „Владимир Перић Валтер“ – Пријепоље са издвојеним одељењима Залуг, Думанићи , Кучин и Цурово ;

· Основна музичка школа Пријепоље - са издвојеним одељењима у Прибоју и Новој Вароши ;

· ОШ „Милосав Стиковић“ – Пријепоље са издвојеним одељењем Ратајска ;

· ОШ „Душан Томашевић Ћирко“ – Велика Жупа са издвојеним одељењима Хрта и Камена Гора;
· ОШ „Бошко Буха“ – Ивање са издвојеним одељењима Лучице, Дивци и Сопотница ;
· ОШ „Михајло Баковић“ – Сељашница са издвојеним одељењима Јабука , Карошевине, Звјезд , Доње и Горње Бабине ;
· ОШ „Светозар Марковић“ – Бродарево са издвојеним одељењима Комаран , Завиноградје, Поток , Ивезићи , Гојаковићи , Слатина , Заступ , Гостун , Матаруге , Брајковац ;
· ОШ „Свети Сава“ – Бостани са издвојеним одељењима Хисарџик, Кањево , Ташево , Аљиновићи , Косатица.

Укупан број ученика који су у школској 2019/2020. години похађали основно образовање износи 2.862 и у поређењу са 2016. годином, број ученика је опао за 6,8%. Укупна стопа обухвата основним образовањем је у целокупном периоду 2016-2020. година имала опадајући тренд (са 94,5% у 2016. години на 91,3% у 2020. години). У погледу полне структуре, нето стопа обухвата дечака основним образовањем у 2020. години износи 92,9% и виша је од стопе обухвата девојчица која износи 89,6%. Наведено је у складу и са индексом родног паритета у основном образовању који износи 0,92 што указује да је већи обухват дечака основним образовањем. Стопа завршавања основне школе износи 97,1% (за дечаке 98,4%, док је за девојчице 95,7%).

Поред Пријепољске гимназије, у општини постоје Економско-трговинска школа и Техничка школа Пријепоље, са укупно 43 одељења (нема издвојених одељења). Највеће интересовање ученика је за смерове Гимназије, док су у средњим стручним школама најинтересантнији смерови машински техничар за компјутерско конструисање и економски техничар. Организација образовних профила се сваке уписне године усклађује са потребама идентификованим у Националној служби за запошљавање. У школској 2019/2020. години укупан број ученика који су похађали средње школе у Пријепољу износио је 1.091 (ученици гимназије 31,5%, ученици четворогодишње школе. У општини Пријепоље не постоје институције високог образовања.

Иако је укупан број ученика у односу на 2016. и 2020. годину и даље у паду, упис у 2025. години је за око 25 ученика већи него претходне школске године. Након паузе у раду, поново је отворена школа у Мијанима, што указује на напоре локалне самоуправе да одржи образовање у сеоским срединама. Процењује се да ће до 2052. године Пријепоље изгубити значајан део становништва (пад са 32.471 на око 21.140 становника), што ће директно утицати на даљи тренд броја ученика.

Систем здравствене заштите

Носиоци здравствене заштите у општини Пријепоље су ОЈ Општа болница Пријепоље и ОЈ Дом здравља Пријепоље у оквиру Здравственог центра Ужице. Болница функционише на регионалном нивоу (покрива суседне општине Нову Варош и Сјеницу) са капацитетом од 170 кревета. Дом здравља Пријепоље на осам локација пружа примарну здравствену заштиту (постоје две здравствене станице и 6 амбуланти у сеоским насељима). Показатељи који одређују здравствену бригу и негу локалног становништва на подручју општине нису на адекватном нивоу.

Према подацима за 2025. годину и актуелним плановима здравствене заштите, у Дому здравља Пријепоље и припадајућим сеоским амбулантама ситуација је следећа:

У систему примарне здравствене заштите у Пријепољу запослено је око 130–140 медицинских сестара и техничара. Оне су распоређене на самом Дому здравља у граду, двема здравственим станицама (Бродарево и Коловрат) и у шест сеоских амбуланти. У оквиру овог броја налазе се опште медицинске сестре, али и специјализовани кадар попут патронажних сестара које су кључне за рад са породиљама и новорођенчадима у оквиру Школе родитељства.

Иако број медицинских сестара наизглед одговара броју лекара (којих је 98), постоје изражене потребе за додатним кадром. Постоји константна потреба за вишим медицинским сестрама и техничарима за рад у служби кућног лечења и хитној помоћи. Највећи изазов је обезбеђивање константног присуства медицинских сестара у удаљеним амбулантама где је становништво махом старије и захтева редовну терапију. Ови изазови јасно указују на потребу за јачањем превентивних програма, развојем услуга кућне неге и подршке старијим и хронично оболелим лицима, као и унапређењем међусекторске сарадње у циљу обезбеђивања интегрисаних здравствено-социјалних услуга на локалном нивоу.

Социјална заштита

Најзначајнија јавна институција при општини Пријепоље која се бави социјалним питањима и пружањем социјалних услуга је Центар за социјални рад. Центар прати социјалне потребе грађана на подручју општине, предлаже, развија и унапређује превентивне активности, пружа саветодавне и терапеутске услуге и стручну помоћ корисницима социјалне заштите, подстиче, организује и координира добровољни хуманитарни рад у области социјалне заштите. Од посебне важности је стручно ангажовање Центра у домену породично-правне заштите породицама са поремећеним породичним односима, деци без родитељског старања, деци и омладини са поремећајем у понашању и на питању малолетничке делинквенције, затим деци и омладини ометеној у психо физичком развоју, младима - старији малолетници који ступају у брак.

Укупна кадровска структура обухвата укупно 46 ангажованих лица, од којих је 14 запослено на неодређено време, 20 по уговору о делу, 7 на привременим и повременим пословима, а 5 на одређено време.[2]

[2] Извештај Републичког завода за социјалну заштиту

Табела 1: Структура запослених у Центру за социјални рад

Структура заполсених у ЦСР					
Укупно Руководећи	**Укупно Стручни радници**	**Укупно Стручни сарадници**	**Укупно Административно Финансијски**	**Укупно Техничко особље**	**Укупно**
0	0	0	0	0	0
0	2	0	0	0	2
0	0	0	1	0	1
1	2	0	0	0	3
0	3	0	1	0	4
0	0	0	0	0	0
1	**7**	0	2	0	**10**

Извор: Извештај Републички завод за социјалну заштиту за 2023. годину

Људски ресурси: У оквиру стручног рада, ангажовано је шест особа на основним пословима, док једна особа обавља послове супервизије. Сва стручна лица запослена у установи нису учествовала у акредитованим обукама за супервизију и вођење случаја, што представља значајан недостатак у континуираном професионалном усавршавању кадра.

Приступачност објекта: Објекат се налази у централној градској зони и спратности је П+2. Зграда не поседује лифт, што отежава вертикалну комуникацију. Иако су постављени рукохвати, објекат не располаже фиксном ни покретном рампом, чиме је онемогућен несметан приступ лицима са отежаним кретањем. Приземље није прилагођено особама са инвалидитетом, а тоалети намењени корисницима такође не задовољавају стандарде приступачности.

Наведени недостаци указују на потребу за системским унапређењем како у домену стручног усавршавања запослених, тако и у домену физичке приступачности објекта.

3.3. КОРИСНИЦИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Корисници система социјалне заштите у општини Пријепоље представљају највидљивији израз деловања идентификованих социјалних ризика, али и показатељ начина на који локални систем социјалне заштите одговара на потребе становништва. Анализа се заснива на подацима из извештаја Центра за социјални рад за 2023. и обухвата кориснике права, мера и услуга социјалне заштите.

Табела 2. Структура корисника социјалне заштите ЦСР Пријепоље

Старосне групе	Градско		Остало		Укупно Градско	Укупно Остало	Укупно М	Укупно Ж	Укупно
	М	Ж	М	Ж					
Деца (0-17)	285	182	410	263	467	673	695	445	1140
Млади (18-25)	47	31	67	45	78	112	114	76	190
Одрасли (26-64)	399	279	552	418	678	970	951	697	1648
Старији (65 и више)	132	198	133	200	330	333	265	398	663
Укупно	863	690	1162	926	1553	2088	2025	1616	3641

Укупан број корисника је **3.641,** од чега 2.025 мушкарца (55,6%) и 1.616 жена (44,4%). Најбројнија група су одрасли (26–64) са 45,3% — готово половина свих корисника. Друга по величини су деца са 31,3%, што значи да више **од** троје од четворо корисника (76,6%) припада или деци или одраслима. Млади (18–25) су најмања група са свега **5,2%.** Према типу насеља 42,7% корисника је из градског насеља док је 57,3% из руралног подручја.

Корисника **у** осталим (руралним/приградским) подручјима **је** за 14,6 процентних поена више него у градским срединама. Ова разлика је доследно присутна у свим старосним групама, што указује на већу заступљеност корисника социјалне заштите ван градског центра. У граду има 863 мушкарца (55,6%) **и** 690 жена (44,4%) — готово идентичан однос као у укупној популацији. Међутим, у групи **старијих (65+) у граду жене су** бројније: 198 жена (60,0%) у односу на 132 мушкарца (40,0%). То је једина старосна група где жене доминирају, што је очекивано с обзиром на дужи животни век жена.

Закључак: Одрасло становништво (26–64) чини готово половину корисника (45,3%), што указује на значајан притисак на социјалну заштиту од стране радно способног контингента — могући разлози су незапосленост, ниске плате или инвалидност. Деца чине скоро трећину корисника (31,3%), што сугерише да мере социјалне заштите у значајној мери циљају породице са децом. Рурална/остала подручја имају знатно већи удео корисника (57,3% : 42,7%), што је последица демографксих каракетристика општине, последица слабије развијене привреде, мање могућности запошљавања и старијег становништва у сеоским срединама. Млади (18–25) су најмање заступљени (5,2%), што може значити да се у овом узрасту ређе ослањају на социјалну заштиту или да систем не обухвата довољно ову популацију. Код старијих у граду, жене чине 60% корисника, док су у свим осталим категоријама мушкарци бројнији.

Табела 3. Број деце на активној евиденцији ЦСР

Број деце на активној евиденцији ЦСР у току године и на дан 31.12. према узрасту и полу						
	Укупан број деце у току године			Број деце на дан 31.12.		
Узрасне групе	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
0 - 2	24	26	50	21	20	41
3 - 5	102	101	203	101	70	171
6 - 14	271	181	452	221	150	371
15-17	298	137	435	256	143	399
Укупно	695	445	1140	599	383	982

Деца чине 61% евидентираних, уз раст удела са узрастом — код адолесцената 15–17 чак 64,2%. Адолесценти 15–17 су најбројнија група (40,6%), док је група 0–2 најмања (4,2%), што може одражавати интензивнији прилив старијих корисника. Разлика од 158 деце (13,9%) између укупног броја током године указује на значајан проток — деца се примају и бришу са евиденције током године.

Подаци сугеришу потребу за циљаним програмским активностима према адолесцентној популацији и дечацима, који су у већем ризику. Укупно 63,1% деце је обухваћено редовним школовањем (основна + средња). 6,6% деце (51 дете), 38 деце не похађа школу а међу децом од 6–14 година тај удео расте на 10,2% — то је узраст обавезног образовања и захтева хитну интервенцију док 20,1% (155 деце) нема података о врсти школе. То значи да за више од четвртине деце (26,7%) не знамо да ли су укључена у образовни систем или не — што је озбиљан недостатак у праћењу. Код старије групе (15–17), 3,3% не похађа школу

Број деце у ЦСР према корисничким групама

Табела 4. Број деце у ЦСР према корисничким групама/поступцима и узрасту у току године

Број деце у ЦСР према корисничким групама/поступцима и узрасту у току године					
	Узраст				
Корисничке групе	0-2	3-5	6-14	15-17	Укупно
Деца под старатељством (сва деца под старатељством: и у породици и на смештају)	1	0	3	3	7
Деца жртве насиља и занемаривања	2	10	65	39	116
Деца са неадекватним родитељским старањем	3	9	29	15	56
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом	0	0	15	75	90
Деца чији се родитељи споре око начина вршења родитељског права	3	6	13	3	25
Деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања	25	22	35	96	178
Деца ОСИ	9	21	44	25	99

Деца у поступцима одређивања личног имена	2	0	0	0	2
Деца у поступцима располагања имовином	2	7	14	12	35
Деца у поступцима: сагласност за малолетнички брак	0	0	0	1	1
Деца жртве трговине људима	0	0	0	0	0
Деца страни држављани без пратње	0	0	0	0	0
Деца која живе и раде на улици (деца улице)	0	0	0	0	0
Деца повратници/из реадмисије	0	0	0	0	0
Остала деца	12	128	244	167	551
Укупно	59	203	462	436	**1160**

Највећи број деце на евиденцији према корисничким групама су деца чије су породице корисници НСП и других видова материјалних давања **178 и** Деца жртве насиља и занемаривања 116.

Број пунолетних корисника на евиденцији ЦСР према образовању и старости

Табела 5: Број пунолетних корисника на евиденцији ЦСР према образовању и старости

Број пунолетних корисника на евиденцији ЦСР према образовању и старости						
Старост корисника	Ниво образовања					Укупно
	Без завршене основне школе	Завршена основна школа	Завршена средња школа	Завршена виша/висока школа	Нема података	
Млади	0	52	31	19	54	156
Одрасли	32	146	260	33	966	1437
Старији	13	19	11	0	454	497
Укупно	45	217	302	52	1474	2090

Извор: Извештај Републичког завода за социјалну заштиту 2023. година

Највеће две групе — старије и одрасле особе — чине око 82,5% свих особа са евиденције ЦСР. У практичном смислу, ови подаци упућују да ресурси и подршка (социјална, здравствена саобраћајна приступачност) треба да буду првенствено усмерени ка одраслима и старим. Чак 70,5% корисника нема забележен ниво образовања. Овај проценат драстично расте са годинама – код старијих грађана износи чак 91,3%.

Број старијих корисника 65+на евиденцији ЦСР

Табела 6: Број старијих корисника на евиденцији ЦСР према радном статусу

Број старијих корисника на евиденцији ЦСР према радном статусу				
Старост корисника	**Запослен**	**Пензионер**	**Није остварио/ла право на пензију**	**Нема података**
Старији (65+)	0	262	98	137

Највећи изазов представља чињеница да готово 47% старијих (98 + 137) или нема пензију или за њих не постоје подаци — ови корисници су највероватније у тешкој материјалној ситуацији и захтевају посебну пажњу и подршку социјалне службе.

Особе с инвалидитетом

Табела 7: Особе са инвалидитетом на евиденцији ЦСР

Особе са инвалидитетом на евиденцији ЦСР у току године, према старости и полу			
Старост	Мушки	Женски	Укупно
Деца	61	38	99
Млади	32	14	46
Одрасли	190	156	346
Старији	112	230	342
Укупно	395	438	**833**

Према евиденцији постоји 833 особе с инвалидитетом од чега су 342 старије особе, број одраслих особа је 346 број деце 99 особа и младих 46. То сугерише да се инвалидитет најчешће јавља у зрелом и позном животном добу, било због хроничних болести, професионалних повреда или природног старења.

3.4. Финансирање социјалне заштите у општини Пријепоље

У складу са Одлуком о социјалној заштити општине Пријепоље[3], нормативно-правно је уређено пружање и финансирање следећих услуга социјалне заштите у општини:

1. **Дневне услуге у заједници**
- Помоћ у кући за одрасла, стара и инвалидна лица,
- Лични пратилац детета са сметњом у развоју.

2. **Услуге подршке за самосталан живот**
- Персонална асистенција

[3] „Сл. гласник општине Пријепоље“, бр. 13/2025

3. **Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге**
- Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге посебно усмерене на децу и младе у ризику у понашању и њиховим породицама
- Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге са децом, младима и одраслима и њиховим породицама

4. **Иновативне услуге социјалне заштите**
- Дневни центар за децу, младе и одрасле са сметњама у развоју
- Дневни центар за оснаживање жена

Предметном одлуком је утврђено да пружање услуге социјалне заштите врши установа социјалне заштите основана од стране општине као наручиоца (под условом да располаже са потребним лиценцама за пружање појединих врста услуге), а по потреби може бити ангажован други пружалац услуге чији ангажман се прибавља на тржишту под условима који су дефинисани Законом о социјалној заштити и Законом о јавним набавкама. Такође, овом одлуком је предвиђен начин финансирања услуге социјалне заштите из буџета општине са учешћем корисника услуге у зависности од његовог социјално-економског статуста. Дневне услуге у заједници пружа посебна организациона јединица Центра за социјални рад Пријепоље, односно изабрани понуђач у поступку јавне набавке за услугу личног пратиоца детета.

Из угла мера материјалне подршке, општина Пријепоље обезбеђује материјалну подршку у новцу и то у виду једнократне новчане помоћи и ванредне новчане помоћи.

Средства за финансирање социјалне заштите се обезбеђују у буџету општине Пријепоље, у складу са Упутством за израду програмског буџета и то у оквирима Програма 11 – Социјална и дечија заштита са издвајањем средстава по програмским активностима (у даљем тексту: ПА) и то:

ПА 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи

ПА 0902-0018 Подршка реализацији програма Црвеног крста

ПА 0902-0019 Подршка деци и породицама са децом

Извршење планираних програмских активности у програму 11 креће се од 79,45% у 2023. години до 90,60% у 2024. години.

Табела број 8. Приказ плана и извршења средстава за програм 11 – Социјална и дечија заштита у буџету општине Пријепоље *у 000 динара*

Одлука о завршном рачуну буџета општине Пријепоље	2022.	2023.	2024.
Програм 11 План	103.269	139.361	150.595
Програм 11 Извршење	90.933	110.726	136.443
Проценат извршења планираних вредности у програму 11	88,05%	79,45%	90,60%

Извор: *Одлуке о завршним рачунима буџета општине Пријепоље за 2022, 2023 и 2024. годину*

У складу са другим нормативно-правним актима, донетим од стране Скупштине општине Пријепоље, обезбеђују се друга права и давања (а које се делимично могу сматрати категоријом издвајања за социјалну заштиту) путем програмске активности у оквирима програма 11 буџета општине 0902-0019 Подршка деци и породици са децом, у виду:

- Превоза ученика,
- Ученичких и студентских стипендија,
- Накнаде породиљама,
- Интернатског смештаја ученика,
- Вантелесне оплодње,
- Личног пратиоца детета,
- Персоналног асистента и

Посматрано са аспекта укупног извршења буџета општине Пријепоље, релативно учешће Програма 11 износило је 7,18% у 2022. години, 7,28% у 2023. години, односно 8,33% у 2024. години. Према истраживањима Сталне конференције градова и општина, просечно учешће Програма 11 у укупним расходима и издацима буџета јединица локалне самоуправе у Републици Србији износило је 5,43%, што указује да су издвајања општине Пријепоље у посматраном временском периоду премашила просечан ниво (највише због укључених давања и права из области образовања) и даље бележе тренд раста у апсолутним износима, што показује наредни табеларни приказ.

Табела бр. 9. Укупна вредност извршења Програма 11 – Социјална и дечија заштита у односу на укупно годишње извршење буџета општине *у 000 динара*

	Наименовање	2022	2023	2024
1	Укупно извршење буџета општине Пријепоље	1.265.114.076,00	1.520.935.640,00	1.638.454.405,00
2	Укупан износ извршених расхода и издатака у оквиру програма 11 - Социјална и дечија заштита	90.364.163,00	110.726.048,00	136.443.121,00
3	Релативно учешће утрошених средстава за услуге СЗ у односу на укупно извшрење буџета	7,18%	7,28%	8,33%

Извор: Одлуке о завршним рачунима буџета општине Пријепоље за 2022, 2023 и 2024. годину

Када је реч о финансирању услуга социјалне заштите, уочен је номинални пораст средстава буџета намењених овим услугама, са 35,5 милиона динара у 2022. години, на 36,2 милиона динара у 2023. и чак 57,6 милиона динара у 2024. години. Поред тога, евидентно је и номинално повећање средстава за материјалну подршку са 40,2 милиона динара на чак 78,8 милиона динара у 2024. години. Детаљне податке кретања буџетских издвајања за социјалну заштиту у општини Пријепоље показује наредни табеларни приказ.

Табела број 10. Тренд номиналног и процентуалног издвајања за социјалну и дечију заштиту у буџету општине Пријепоље *у 000 динара*

ГОДИНА	2022. година		2023. година		2024. година	
Опис	Одлука о буџету	Завршни рачун	Одлука о буџету	Завршни рачун	Одлука о буџету	Завршни рачун
Укупан буџет ЈЛС	1.689.019	1.265.114	1.914.292	1.520.935	2.001.366	1.638.454
Проценат издвајања за функцију социјална заштита у односу на укупан буџет	5,69%	6,14%	6,22%	5,78%	8,04%	8,93%
Проценат издвајања за Програм 11 – дечија и социјална заштита у односу на укупан буџет	6,22%	5,39%	6,22%	4,75%	6,37%	7,53%
Издвајања за мере материјалне подршке	41.047	40.270	60.536	63.780	84.715	78.822

Извајања за услуге социјалне заштите - номинално	44.025	35.511	57.583	36.220	65.863	57.621
Проценат издвајања за услуге социјалне заштите у односу на укупна издвајања за Програм 11	51,75%	45,86%	48,75%	36,22%	43,74%	42,21%

Извор: *Одлуке о завршним рачунима буџета општине Пријепоље за 2022, 2023 и 2024. годину*

Наредни табеларни приказ укључује све планиране вредности по програмским активностима Програма 11 – Социјална и дечија заштита и њихово извршење у буџетским годинама од 2022. до 2024. године.

3.5. Услуге социјалне заштите у општини Пријепоље

У складу са Одлуком о социјалној заштити општине Пријепоље[4], спроводе се следеће услуге социјалне заштите у општини:

1. **Дневне услуге у заједници**
- Помоћ у кући за одрасла, стара и инвалидна лица,
- Лични пратилац детета са сметњом у развоју.

2. **Услуге подршке за самосталан живот**
- Персонална асистенција

3. **Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге**
- Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге посебно усмерене на децу и младе у ризику у понашању и њиховим породицама
- Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге са децом, младима и одраслима и њиховим породицама

4. **Иновативне услуге социјалне заштите**
- Дневни центар за децу, младе и одрасле са сметњама у развоју
- Дневни центар за оснаживање жена

Табела 11. Преглед корисника услуга социјалне заштите у општини Пријепоље

Назив услуге	Статус услуге	Број поднетих захтева	Број активних корисника	Разлика / Листа чекања
Помоћ у кући	Лиценцирана (Пружалац ЦСР)	153 захтева	80	73

[4] „Сл. гласник општине Пријепоље“, бр. 13/2025

Лични пратилац	Активна (Пружалац услуге екстерни)	30	27	3
Дневни центар за децу с инвалидитиетом	Није лиценцирана (Пружалац ЦСР)	38	28	2
Дневни центар за оснаживање жена	Иновативна социо-едукативна услуга Није лиценцирана (Пружалац ЦСР)	20	20	-
Социјално становање	Спроведена (Пружалац ЦСР)	18	12 (породица)	6
Млади у сукобу са законом	Делимично спроведен (ЦСР)	Млади	10 – 20	0

Извор: Евиденција ЦСР Пројепоље за 2025. годину

Преглед приказаних услуга показује да већина има статус лиценциране или активне, са услуге попут **Личног пратиоца** и **Дневних центара** бележе релативно мале листе чекања, док **Социјално становање** и **Млади у сукобу са законом** имају делимичан степен спроведености. Укупно гледано, систем показује солидну покривеност, али са јасним притиском на капацитете код најтраженијих услуга.

Услуга Помоћ у кући за одрасла и стара лица

Центар за социјални рад је пружалац услуге Помоћ у кући и поседује лиценцу за рад. На евиденцији Центра се налази 166[5] корисника помоћи у кући које опслужује 18 лиценцираних геронтодомаћица. Услуге у заједници које подржава општина Пријепоље обухватају активности које подржавају боравак корисник породици и непосредном окружењу. У складу са налазима фокус група и резултатима мапирања, унапређење услуге помоћи у кући (геренто-домаћице и неговатељице) представља један од највиших приоритета Програма. Иако је услуга успешно лиценцирана, анализа је показала да у претходном периоду није дошло до пуне имплементације програма за негу болесних и старих лица иако постоје обучене неговатељице. Додатно, дефинисан је недостатак мерења задовољства корисника. Без повратне информације од старих и инвалидних лица, немогуће је прецизно приказати стварни ефекат услуге на квалитет живота корисника. У 2026. години, уведена је партиципација учесника у цену услуге што ће омогућити да број корисника у навећој потреби добије услуге бесплатно или они који су у могућности да учествују у цени услуге. Геронтодомаћице раде по уговору о делу неколико година. Потребно је ускладити њихове Уговре у складу са законским прописима и ускладити описе послове са пословима које обављају. Дефинсано је да не постоје решено питање превоза за геронтодомаћице и из тог разлога није доступна услуга корисницима две удаљене месне заједнице у општини. Преко 80% испитаника јавног мњења навело је

[5] Податак ЦСР Пријепоље за 2025.годину

да је унапређење услуга за стара лица приоритетна мера за развој социјалне заштите у општини Пријепоље.

Услуга Лични пратилац детета

Услугу Лични пратилац детета пружа Удружење за церебралну парализу Ивањица, који је из друге општине и лиценцирани пружалац ове услуге. 27 деце су корисници ове услуге што им је омогућило боравак у школи као и повећан степен социјалне интеграције. На листи чекања су 3 детета. Центар за социјални рад поседује капацитете да лиценцира услугу и на тај начин ефективније обавља мониторинг и врши ефекте услуге на кориснике.

Дневни центар за децу и младе с инвалидитетом

Иновативни мултисекторски дневни центар за децу и младе с инвалидитетом пружа подршку за 28 деце (20 узраста до 14 година и 8 узраста 15–18 година) и 10 родитеља, с фокусом на развој вештина и социјализацију. У реализацији услуге учествују волонтери Црвеног крста и млади из локалне заједнице, док локална самоуправа, у сарадњи са школом и Домом културе, организује културне манифестације ради подизања свести и подршке породицама. Почетком 2026. године донета је одлука о финансирању услуге у оквиру програма подржаног од стране локалне самоуправе, а Протокол о сарадњи потписан је између Центра за социјални рад, Основне школе и локалне самоуправе, уз укључивање бројних предузетника. Корисници и родитељи су задовољни радом стручних радника и подршком коју добијају од локалне самоуправе. За ову услугу није предвиђена партиципација у цени услуге. Центар за социјални рад намерава да лиценцира ову услугу као Дневни боравак. ЦСР поседује структурне услове за лиценцирање ове услуге уз мању адаптацију простора у циљу постизања функционалних стандарада који се прописима о лиценцирању услуге захтевају. У погледу пружања подршке деци и младима са сметњама у развоју и инвалидитетом, важну улогу у локалној заједници има и Интерресорна комисија за процену потреба детета, ученика и одраслог за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком за територију града Лесковца (у даљем тексту Интерресорна комисија). Интерресорна комисија обавља послове планирања и спровођења подршке која би детету или младој особи са сметњама у развоју и инвалидитетом могла да се пружи из домена образовања, здравствене и социјалне заштите.

Услуга – Персонална асистенција

Услугу персоналне асистенције обезбеђује лиценцирани пружалац услуге из друге општине за 1 корисника за самостални живот особа са инвалидитетом. На промоцији и развоју ове услуге ће се радити у будућности и сагледати потебе и оправданост постојања услуге.

Услуга-Заштићено становање

Центар за социјални рад Пријепоље управља објектом намењеним избеглим, интерно расељеним и социјално угроженим особама, са 13 стамбених јединица у којима живи 19 особа. Центар прати реализацију социјалног становања у заштићеним условима и пружа подршку породицама, које имају социјалне и финансијеске проблеме. Неопходно је укључити и програме психосоцијлне подршке за кориснике објекта и унапредити програме социјализације кроз повезивање са заједницом.

Иновативна услуга- Дневни центар за оснаживање жена

Ова мултисекторска услуга је успостављена из пројекта који је финасирао ГИЗ, броји 20 корисница и реализује се у партнерству Центра за социјални рад, локалне самоуправе и Националне службе за запошљавање од јануара 2026.године, те пружа психосоцијалну подршку женама које су примаоци новчане социјалне помоћи, жртве насиља или мајке деце с инвалидитетом. Поред психосоцијалне посршке, организоване су и мере усмерене на радну окупацију и радну активацију корисница, док је локална самоуправа обезбедила неопходну опрему. У циљу економског оснаживања рањивих група, локална самоуправа планира да настави са интеграцијом ове услуге са другим корисничким гупама и другим секторима нарочито у области предузетништво и руралног развоја.

3.6. Новчана помоћ

Број корисника новчане социјалне помоћи у Пријепољу износи **149**, што представља 0,4% укупне популације локалне самоуправе. Број корисника дечијег додатка за децу старости до 17 година износи 2.681 и представља 41,1% укупне популације деце. Уочава се да је и број корисника увећаног додатка за негу и помоћ другог лица значајан и да износи 209 лица, односно 0,6% укупне популације.

3.7. Институционални капацитети за обезбеђивање социјалне заштите

Организациони капацитети у оквиру Скупштине општине Пријепоље

Скупштина општине Пријепоље представља највиши орган власти који утврђује локалну политику социјалне заштите кроз доношење стратешких аката, одлука о правима и услугама, те издвајање буџетских средстава.

У оквиру Скупштине функционишу радни органи, пре свега Савет за социјалну заштиту (или Комисија за друштвене делатности), чија је улога разматрање предлога прописа и праћење ефеката локалне социјалне политике. Капацитет ових тела огледа се у координацији између стручних служби и политичких доносиоца одлука.

Одељење за друштвене делатности врши стручне и административне послове за потребе Скупштине. Капацитети су усмерени на праћење реализације Програма услуга социјалне заштите, спровођење јавних набавки за пружаоце услуга и контролу наменског трошења средстава из локалног буџета.

Кроз Скупштину се дефинише обим локалног буџета намењеног социјалној заштити. Капацитет се овде огледа у способности општине да обезбеди континуитет у

финансирању, како за постојеће услуге (помоћ у кући, лични пратилац), тако и за формализацију нових услуга социјалне заштите (Дневни центар). Скупштина врши надзор над радом Центра за социјални рад (ЦСР) као установе чији је оснивач. Капацитети за надзор подразумевају анализу годишњих извештаја о раду и усвајање планова рада који морају бити усклађени са стратешким правцима развоја општине.

Организациони капацитети на нивоу извршне власти

Извршна власт у општини Пријепоље, коју чине Председник општине и Општинско веће, представља кључни ниво управљања у коме се стратешки циљеви претварају у оперативне програме и финансијске планове. Општинско веће чине председник општине, заменик председника и седам чланова Већа.

Председник општине доноси кључне појединачне акте, као што је Одлука о суфинансирању програма из области социјалне заштите за удружења грађана. Такође, он потписује уговоре о наменским трансферима са ресорним министарством, чиме се обезбеђују средства за услуге попут помоћи у кући за стара лица. Унутар Општинског већа одређен је ресорни члан задужен за социјална питања. Његова улога је да предлаже решења за унапређење система и врши непосредан надзор над радом локалних установа. Општинско веће делује као орган који одлучује у другом степену по жалбама грађана на решења о коришћењу услуга социјалне заштите које доноси Центар за социјални рад. Општинско веће формира посебна тела, попут Савета за социјалну заштиту, као међусекторско саветодавно тело које чине представници Општинске управе, Центра за социјални рад и других институција. Ово тело је кључно за израду програма унапређења социјалне заштите који касније усваја Скупштина. Извршна власт се ослања на Одељење за друштвене делатности Општинске управе, које врши стручне послове, припрема текстове јавних позива и обавља административни надзор над пружаоцима услуга.

Главни организациони изазов представља потреба за јачањем капацитета за **мониторинг и евалуацију**, како би се извршила транзиција са чисто административног управљања на систем заснован на стварним резултатима и задовољству корисника.

Организациони капацитети у оквиру Општинске управе – основне унутрашње јединице

Општинска управа општине Пријепоље представља оперативни апарат за спровођење социјалне политике кроз рад својих основних унутрашњих јединица. Носилац је стручних послова који обухватају израду нормативних аката, програма развоја услуга, спровођење јавних набавки и конкурса за избор пружалаца, као и примарни надзор над реализацијом локалних права и услуга је Одељење за друштврне делатности.

Одељење за буџет и финансије врши планирање и пројекцију средстава у оквиру буџетских позиција за социјалну заштиту, врши контролу наменског утрошка пренесених средстава и управља наменским трансферима са виших нивоа власти.

Одељење за општу управу и заједничке послове пружа правно-административну подршку у процесима нормативног усклађивања локалних одлука и осигурава техничке услове за рад електронских евиденција корисника.

Одељење за локални економски развој идентификује спољне изворе финансирања и припрема пројектне апликације за инфраструктурно опремање и развој нових услуга социјалне заштите.

Институционални капацитети управе су стабилни, али захтевају унапређење кроз дигитализацију база података и јачање контролних механизама за мерење стварног учинка пружених услуга.

3.8. ЗАКЉУЧАК ЕКС ПОСТ АНАЛИЗЕ

Спроведеном анализом утврђена је потреба за системским усклађивањем пружених услуга са законским и техничким стандардима. У циљу систематичног планирања развоја социјалне заштите у општини Пријепоље, приступило се детаљној анализи постојећег стања, капацитета и потреба. Аналитички оквир је употпуњен СВОТ анализом, која је омогућила да се на систематичан начин **формулишу налази процеса мапирања услуга** сагледају унутрашњи ресурси и изазови, као и спољашње прилике и ризици. Из СВОТ анализе произашли су посебни циљеви и припадајуће мере, који представљају оперативни путоказ за унапређење квалитета живота и доступности услуга социјалне заштите свим рањивим групама у Пријепољу. СВОТ анализа је спроведена кроз партиципативни процес на сесијама у којима су учествовали представници тематских радних група, укључујући пружаоце услуга, кориснике и локалне институције.

Табела 12. СВОТ анализа за област: Стратешки, институционални и финансијски оквир

УНУТРАШЊЕ СНАГЕ	УНУТРАШЊЕ СЛАБОСТИ
• План развоја општине Пријепоље. године и више секторских стратегија (у којима су препознати циљеви и мере од значаја за подршку осетљивим друштвеним групама, социјалну инклузију и развој система социјалне заштите. • Главну улогу у усвајању аката и додели средстава за социјалну заштиту имају Скупштина општине Пријепоље и Општинско веће. • Организациони оквир унутар Општинске управе кроз надлежно одељење за друштвене делатности, које обавља послове из области социјалне заштите. • Рад система услуга је регулисан **Одлуком о социјалној заштити општине Пријепоље**	• Истек важења Стратегије развоја социјалне заштите (2021–2025) и неусклађеност стратешког оквира са Програмом услуга социјалне заштите, што отежава дугорочно планирање у развоју локалних услуга. • Недовољан број запослених у Служби за друштвене делатности, где једна особа покрива све секторе, што онемогућава адекватан мониторинг програма социјалне заштите предвиђен актуелном систематизацијом радних места. • Недовољна буџетска средства која Општина издваја за социјалне услуге, што онемогућава пуну покривеност стварних потреба корисника на терену.

• Усвојена Одлука Скупштине општине и Правилник о критеријумима и поступку за доделу једнократних новчаних помоћи, чиме је обезбеђен јасан и транспарентан правни оквир за хитну подршку социјално најугроженијим грађанима. • Издвајање средстава у буџету локалне самоуправе за социјалну заштиту и коришћење **наменских трансфера** из републичког буџета за услуге у заједници. • Успешна пракса међуопштинске сарадње и ангажовања удружења грађана као лиценцираних пружалаца услуга кроз јавне набавке. • Центар за социјални рад (ЦСР) са искуством и капацитетима за вођење случајева и координацију пружалаца. • Оформљена посебна јединица за пружање услуге социјалне заштите при Центру за социјални рад • Формирана Интерресорна комисија за процену потреба за додатном здравственом, образовном и социјалном подршком детету и ученику. • Постојање објеката у јавној својини који се, уз адекватну адаптацију и опремање, могу ставити у функцију пружања услуга социјалне заштите и програма подршке у локалној заједници • Доступност објеката у образовном, спортском и здравственом сектору који представљају значајан ресурс за развој нових услуга, превентивних програма и активности усмерених на социјалну инклузију грађана. • Међуресорна сарадња и професионална повезаност локалних институција и организација, заснована на квалитетној комуникацији и добрим односима међу запосленима. • Постоје савети за спровођење стратегија и акционих планова (родна равноправност, запошљавање, савет младих и др) • Предшколске установа и образовне институције препознају значај раног развоја и раног препознавања ризика код деце и породица.	• Недостатак системских иницијатива за привлачење алтернативних извора финансирања, уз превелико ослањање на повремене (ад хок) пројекте који не обезбеђују дугорочну одрживост услуга. • Ослањање међусекторске сарадње на лична познанства и добру вољу појединаца, уместо на формалне протоколе, чини систем нестабилним и онемогућава успостављање иновативних услуга у заједници које законски захтевају званичне споразуме о сарадњи.(услуга Дневни центар) • Постојећа организациона структура у јединици за услуге при ЦСР нема дефинисану организациону структуру запослених неопходне за иновативне услуге (Саветодавно терапијске и социо едукативне услуге, Дневни центар за особе с инвалидитетом, Дневни центар за оснаживање жена), што и отежава стратешко јачање капацитета ЦСР и социјалне заштите. • Недовољна повезаност социјалних услуга са тржиштем рада, што спречава радно способне кориснике да се запосле и задржава их у стању зависности од новчане помоћи уместо њиховог економског осамостаљивања. • У Општинској управи у сектору за друштвене делатности, систематизовано је радно место али није распоређен запослени на пословима од значаја за праћење, вредновање и развој локалне политике социјалне заштите. • Недостатак институционалног механизма (координационог тела/савета) за интеграцију стратешких иницијатива, управљање међусекторском сарадњом и праћење остварених ефеката у области социјалне заштите.

• Организације са искуством у подршци осетљивим групама становништва (Црвени крст, удружење пензионера) представљају важан допринос у подршци материјално угроженим лицима, особама са инвалидитетом, старим лицима и другим осетљивим групама. • Постојање НВО које се баве развојним иницијативама које могу обухватити и социјалне категорије становништва у активности (Млади, Рурални развој и сл.)	
ПРИЛИКЕ ИЗ ОКРУЖЕЊА	**ПРЕТЊЕ ИЗ ОКРУЖЕЊА**
• Национални законодавни и стратешки оквир који подстиче развој услуга социјалне заштите у заједници, деинституционализацију и развој интегрисаних услуга подршке осетљивим групама становништва. • Државни програми и финансијски механизми подршке за развој социјалних услуга, подршку породицама, деци, особама са инвалидитетом и старим лицима. • Нови закон који регулише питање родитељ неговатељ • Могућност коришћења средстава из међународних фондова, донаторских програма и пројеката (ЕУ фондови, програми међународних организација и билатерална помоћ) за развој услуга социјалне заштите и социјалне инклузије. • Развој националних политика у области инклузивног образовања и раног развоја деце, које подстичу међусекторску сарадњу система образовања, здравства и социјалне заштите. • Јачање националних политика подршке старом становништву и активном старењу, што може подстаћи развој услуга подршке старима у локалним заједницама. • Развој националних програма подршке запошљавању осетљивих група становништва и радној активацији корисника новчане социјалне помоћи. • Развој правног и институционалног оквира за социјално предузетништво, који може	• Неповољни демографски трендови на националном нивоу, укључујући старење становништва и смањење укупног броја становника. • Континуиране миграције и одлив младог и радно способног становништва, што додатно смањује демографски и економски потенцијал локалних заједница. • Пораст потреба за услугама социјалне заштите услед старења становништва, раста хроничних болести и повећања социјалних ризика. • Економске нестабилности, инфлација и раст трошкова живота који могу довести до повећања броја лица у социјалном ризику. • Ограничења у јавним финансијама на националном нивоу која могу утицати на обим финансирања система социјалне заштите и развој нових услуга. • Недостатак стручног кадра на националном тржишту рада у областима социјалне, здравствене и образовне заштите (социјални радници, психолози, логопеди, дефектолози и други профили). • Растући психосоцијални ризици код деце и младих повезани са породичним, економским и друштвеним околностима. • Зависност локалних система социјалне заштите од националних политика и финансијских механизама, што може ограничити могућности локалног планирања и развоја услуга.

допринети економској и социјалној инклузији осетљивих група. • Развој дигитализације јавне управе и информационих система који могу унапредити размену података између институција и планирање услуга. • Могућност развоја партнерства са организацијама цивилног друштва и приватним сектором у реализацији програма социјалне инклузије. • Могућност укључивања дијаспоре и приватног сектора у подршку програмима услуга социјалне заштите.	

Табела 13. СВОТ анализа Специфичне услуге према корисничким групама

УНУТРАШЊЕ СНАГЕ	УНУТРАШЊЕ СЛАБОСТИ
• Постојање програма за децу и младе с посебним потребама у оквиру Дневног центра, и програма за децу у оквиру образовних установа • Постоје услуге за стара лица Помоћ у кући • Активан Савет младих • Јединица за развој и имплементацију услуга у заједници формирана при ЦСР и подржана од стране локалне самоуправе • Удружење пензионера за спровођење хуманитарних акција и подршке старим лицима на селу • Активан Црвени крст и Савет младих • Локална самоуправа подржава женско предузетништво • Успостављена иновативна међусекторска услуга социјалне заштите за оснаживање жена у оквиру јединице ЦСР- програму услуга социјалне заштите у 2026 години	• **Н**едостатак програма подршке породици и раном развоју у руралним срединама. • Неформализована сарадња између ЦСР и образовних установа која спречава развој заједничких програма за децу и младе у ризику. • Неискоришћени ресурси омладинског активизма: Одсуство механизама за укључивање Савета младих у кампање социјалне инклузије и подршке старима. • Непостојање наменских програма за економску активацију и запошљавање младих и жена у руралним подручјима који би повезали социјалне услуге са тржиштем рада. • **Дефицит услуга за стара и болесна лица:** Непостојање организоване неге у кућним условима • Нису развијени програми за активно старење и међугенерацијску солидарност. • Недостатак система за праћење учинка и индикатора, алата и протокола за мерење промена • Недостатак програма који везују социјалну заштиту са економским оснаживањем младих, жена и других рањивих група

	• Недостају објекти за збрињавање старијих лица – дом за старе, прихватилиште, палијативни центар
ПРИЛИКЕ ИЗ ОКРУЖЕЊА	**ПРЕТЊЕ ИЗ ОКРУЖЕЊА**
• Државни програми и финансијски механизми подршке за развој социјалних услуга, подршку породицама, деци, особама са инвалидитетом и старим лицима. • Нови закон који регулише питање родитељ неговатељ • Могућност коришћења средстава из међународних фондова, донаторских програма и пројеката (ЕУ фондови, програми међународних организација и билатерална помоћ) за развој услуга социјалне заштите и социјалне инклузије. • Развој националних политика у области инклузивног образовања и раног развоја деце, које подстичу међусекторску сарадњу система образовања, здравства и социјалне заштите. • Локални Акциони планови за родну равноправност и подстицање предузетништва укључују сегменте развоја социјало рањивих група • Законске могућности да локалне самоуправе креирају иновативне услуге социјалне заштите усмерене на потребе корисника кроз међусекторску сарадњу • Подршка међународних организација у развоју интегрисаних услуга социјалне заштите.	• Растући психосоцијални ризици код деце и младих повезани са породичним, економским и друштвеним околностима. • Демографске промене становништва указују на повећан број старих лица у општини • Не постојање стандарда за развој социо едукативних, социо економских и социо здравствених услуга и програма • Зависност локалних система социјалне заштите од националних политика и финансијских механизама, што може ограничити могућности локалног планирања и развоја услуга.

Табела 14. СВОТ анализа за Услуге социјалне заштите у општини Пријепоље

УНУТРАШЊЕ СНАГЕ	**УНУТРАШЊЕ СЛАБОСТИ**
Помоћ у кући • Услуга је у потпуности усклађена са законском регулативом, што осигурава правни оквир и поузданост у раду. Постојање стручног радника и геронтодомаћица са додатним лиценцама за неговатељице омогућава пружање	• Неодстатак услуга **неге:** Уместо само техничке помоћи (набавка, чишћење), услуга мора обухватити и **хигијену/здравствену негу**, чиме се задовољавају основне здравствене потребе корисника.

сложенијих услуга (комбинација социјалне и основне здравствене неге). • Тренутни капацитети (12 геронто домаћица на 80 корисника) омогућавају добру покривеност и посвећеност сваком појединцу. • Постојање методологије цена која је подложна ревизији на основу повратних информација корисника показује флексибилност и оријентисаност ка кориснику. • Трећина теренског особља већ поседује лиценце неговатељица, што представља потенцијал за брзо проширење палете услуга за негу.	• Неопходно је увести посебну ставку у буџету за путне трошкове (маркице или гориво), како геронтодомаћице не би саме сносиле трошак одласка до удаљених корисника. • Опис посла треба да рефлектује стварност на терену (нпр. емоционална подршка, пратња лекару) како би раднице биле правно заштићене и адекватно плаћене за тежину посла. • Увођење редовних анкета или стручних процена о променама квалитета живота корисника које добија кроз услугу.
Лични пратилац • Услуга је већ успостављена и функционална за 12 деце, што значи да постоји изграђена процедура за административно праћење и исплату средстава. • Ангажовање лиценцираног пружаоца гарантује да се услуга спроводи у складу са строгим законским стандардима и да пратиоци поседују неопходне обуке. • Постојање листа чекања и интересовања за проширење представља снажан аргумент за планирање већег буџета и аплицирање код екстерних извора финансирања. • Висок ниво интересовања родитеља и школа указује на то да је услуга препозната као кључна за инклузију, што олакшава мобилизацију приватних и корпоративних донатора. • Чињеница да ЦСР има потенцијал за сопствену лиценцу представља значајну развојну снагу која се може активирати ради веће ефикасности.	• ЦСР има стручни капацитет да буде носилац лиценце, услугу спроводе пружаоци из друге општине чиме се пропушта прилика за јачање сопствених капацитета. • Фиксиран број корисника дефинисан уговором са екстерним пружаоцем онемогућава могућност моменталног реаговања и доступности услуге када дете добије мишљење Интерресорне комисије. • Не постоји системска евалуација услуге нити дефинисани критеријуми за мерење ефеката рада са децом и задовољства корисника. • Одржавање услуге за само једног корисника према пуним стандардима (координатор, администрација, лиценцирање) ствара несразмерно високе трошкове по јединици услуге у односу на буџет. • Чињеница да услугу користи само једна особа може указивати на то да потенцијални корисници (одрасла лица са инвалидитетом или старији) нису
Персонални асистент • Општина је успешно развила услугу која у потпуности испуњава законске нормативе и стандарде квалитета за одрасла лица. • Мали број корисника омогућава максималну посвећеност и фино подешавање услуге према специфичним	

потребама одраслих лица пре него што систем постане масован. **Дневни центар за децу, младе и одрасле** • Постојање посебне јединице у оквиру Центра за социјални рад пружа правну сигурност, стабилну структуру и директну везу са системом социјалне заштите. • Иновативност кроз радну активацију: Пројекат "Кафић Френд" је изузетна снага. Коришћење социјалног предузетништва за активацију корисника издваја овај центар као савремен и сврсисходан модел инклузије. • Оптималан капацитет и стручност: Јасан обухват од 45 корисника уз ангажман два стручна радника омогућава фокусиран рад и спровођење структурираних програма подршке. • Локално партнерство и прихватање: Снажна подршка шире заједнице указује на успешну дестигматизацију корисника и висок степен социјалне кохезије у локалној самоуправи. • Континуитет подршке: Услуга покрива широк старосни распон (деца, млади и одрасли), што омогућава дугорочно праћење корисника и стабилност за породице. **Дневни центар за оснаживање жена** • Институционална подршка и одрживост: Доношењем скупштинске одлуке о успостављању и финансирању услуге обезбеђени су правни оквир и трајна буџетска средства за рад.(2026 година). • Стручни и оперативни капацитети: Формирање посебне јединице у оквиру Центра за социјални рад (ЦСР) и развој	довољно информисани о својим правима или о постојању ове подршке. • На основу једног корисника немогуће је извршити квалитетну евалуацију услуге, измерити њен друштвени утицај или планирати њен развој на основу реалних података. • Недостатак лиценце онемогућава дугорочно финансирање из наменских трансфера. Највећи интерни изазов је што запослени нису системски препознати кроз систематизацију радних места, што ствара правну несигурност и ризик у погледу одговорности. • Инфраструктурни дефицити: Иако структурни елементи постоје, непостојање купатила по стандардима и неадекватне приступне рампе директно крше минималне стандарде о доступности корисника. • Административно-стручни јаз: Вођење документације, групних и индивидуалних планова изван прописаних процедура (Правилник о документацији и обрасцима) чини рад стручних радника "невидљивим". • Услуга се назива "Дневни центар", док прописи препознају "Дневни боравак". Ова разлика у терминологији често захтева усклађивање локалних аката са законом како би се процес лиценцирања уопште покренуо. • Непостојање формалног координационог тела за планирање, надзор и интеграцију активности. • Недостају формални планови и програми за обуке, радну активацију и радно окупациону терапију и планови за њихово спровођење. • Нема јасно одрживог модела (нпр. менторског програма) са националном службом који би гарантовао континуитет подршке.

специфичних програма психолошке подршке омогућавају висок ниво професионализма у раду са корисницама. • Мултисекторско партнерство: Потписан протокол о сарадњи гарантује умрежавање различитих актера у локалној заједници, што осигурава свеобухватан приступ заштити жена. • Висок ниво опремљености: Кроз пројектну подршку (ГИЗ) набављена је савремена опрема неопходна за квалитетан рад центра и реализацију планираних активности. • Економска инклузија и социјално предузетништво: Успостављена сарадња са локалним предузетницама директно доприноси радној активацији и економском оснаживању корисница кроз окупациону терапију. • Иновативност услуге: Статус „иновативне услуге“ омогућава флексибилност у приступу и могућност брзог прилагођавања специфичним потребама жена на локалном нивоу и укључивање различитих заинтересованих страна.	• Ризик да сарадња са институцијама и лидеркама остане на нивоу „упућивања“, без дубинског праћења напретка сваке појединачне кориснице. • Недовољна промоција доводи до тога да жене којима је помоћ потребна не знају за услугу. • Недостају механизми мерења исхода односно утицаја услуге на добробит корисница.
ПРИЛИКЕ СПОЉНИ ФАКТОРИ	**ПРЕТЊЕ СПОЉНИ ФАКТОРИ**
• **Институционално повезивање са тржиштем рада:** Стратешка сарадња са Националном службом за запошљавање (НСЗ) отвара врата за квалификацију и преквалификацију корисница кроз специјализоване обуке и програме субвенционисаног запошљавања. • **Изградња менторске мреже:** Коришћење знања и искуства локалних предузетница и лидерки нуди могућност за развој јединственог менторског програма који комбинује практичне бизнис вештине и психосоцијалну подршку (тзв. „role-modeling“). • Могућност аплицирања за националне и међународне фондове намењене женском предузетништву и социјалној инклузији, на основу већ успостављених партнерстава. • Повезивање Дневног центра са локалном пословном заједницом јача друштвену	• **Економска нестабилност локалног тржишта:** Флуктуације у привреди могу смањити спремност локалних предузетница да ангажују нове раднице или пружају волонтерску подршку. • Немогућност локалне самоуправе да финансира све услуге због недостатка ресурса

одговорност приватног сектора и ствара повољно окружење за запошљавање теже запошљивих категорија. • Сарадња са истакнутим лидеркама подиже јавну свест о потреби за оснаживањем жена и смањује стигму према корисницама социјалне заштите.	

На основу спроведене методолошке анализе, евидентно је да постојећи институционални, инфраструктурни и друштвени ресурси у локалној заједници чине значајну основу за дугорочно јачање система социјалне заштите. Развијена мрежа образовних, здравствених и других јавних институција представља примарни потенцијал који, кроз унапређену међусекторску координацију, омогућава ефикасније рано препознавање социјалних ризика и развој свеобухватних програма подршке свим осетљивим групама.
Управо кроз системско повезивање локалних ресурса са овим корективним механизмима могуће је трансформисати постојећу основу у модеран, одржив и ефикасан систем социјалне заштите који одговара на потребе свих генерација.

4. ЦИЉЕВИ И МЕРЕ ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Преглед циљева и мера

Стратешки циљеви и мере које следе дефинисани су на основу резултата свеобухватне анализе стања у области социјалне заштите на територији општине Пријепоље, која је обухватила преглед постојећих услуга, капацитета пружалаца услуга, демографских и социјалних показатеља, као и потреба рањивих група становништва. СВОТ анализом су систематизоване кључне снаге, слабости, прилике и претње у систему локалне социјалне заштите. Сваки циљ прати скуп мера осмишљених тако да омогуће конкретне, мерљиве и одрживе мере.

Табела 15. Преглед циљева и мера

ОПШТИ ЦИЉ: Унапређен квалитет живота и доступност услуга социјалне заштите за рањиве групе становника општине Пријепоље у периоду од 2026-2030. године	
ПОСЕБНИ ЦИЉ:	**МЕРЕ:**
ПОСЕБНИ ЦИЉ 1. Успостављен функционалан правни и институционални оквир за јачање капацитета јединице локалне самоуправе и ЦСР у обезбеђивању локалних услуга социјалне заштите	Мера 1.1. Креирање обавезних нормативних аката ЈЛС за спровођење услуга социјалне заштите Мера 1.2. Нормативно усклађивање и прецизирање унутрашње организације Посебне јединице за пружање услуга социјалне заштите у оквиру ЦСР-а

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2. Подизање квалитета живота деце, младих и старих у стању социјалне потребе кроз модернизацију, стандардизацију и већу доступност постојећих локалних услуга социјалне заштите (*Помоћ у кући, Лични пратилац детета, Персонални асистент и Иновативне услуге Дневни Центар за децу и младе с инвалидитетом, Дневни центар за оснаживање жена*)	Мера 2.1. Проширење опсега лиценциране услуге „Помоћ у кући“ кроз увођење специфичног програма неге за стара лица Мера 2.2. Стандардизација и лиценцирање услуге Дневног боравка за децу, младе и одрасле са сметњама у развоју Мера 2.3. Развој капацитета и лиценцирање ЦСР-а ради унапређења квалитета и проширења обухвата услуге Лични пратилац детета ради обезбеђивања континуиране подршке деци са сметњама у развоју или инвалидитетом у образовном процесу и свакодневном функционисању Мера 2.4. Инфраструктурни радови и уређење објеката за потребе корисника заштићеног становања уз развој програма социјалне инклузије и психосоцијалне подршке
ПОСЕБНИ ЦИЉ 3: Економско оснаживање и радно ангажовање теже запошљивих и рањивих категорија становништва	Мера 3.1. Успостављен функционалан систем подршке за радну интеграцију корисница кроз мултисекторску сарадњу и постојеће капацитете иновативне интегративне социо едулативне услуге Дневни центар за економско оснаживање жена Мера 3.2. Подршка активном старењу и социо-економском укључивању лица 50+ у локалној заједници Мера 3.3. Спровођење програма подршке рањивим категријама младим и женама у руралним подручјима
ПОСЕБНИ ЦИЉ 4. Унапређење јавне инфраструктуре за пружање социјалних услуга и заштите рањивих категорија становништва	МЕРА 4.2. Обезбеђивање просторних услова за рад Јединице за спровођење услуга Центра за социјални рад

ОПИС ЦИЉЕВА И МЕРА

Циљеви и мере заједно чине стратешки путоказ за развој социјалне заштите у Пријепољу у периоду 2026–2030. године, усмеравајући ресурсе, време и капацитете ка унапређењу квалитета живота и доступности услуга за све грађане у стању социјалне потребе.

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1: Успостављен функционалан правни и институционални оквир за јачање капацитета јединице локалне самоуправе и ЦСР у обезбеђивању локалних услуга социјалне заштите
Опис: Институционално и правно усклађивање система социјалне заштите на локалном нивоу. Циљ је отклањање процедуралних и нормативних неусаглашености између ЦСР-а и локалне самоуправе кроз доношење усаглашених прописа. Успостављањем функционалног оквира јачају се институционални капацитети за ефикасније управљање, финансирање и пружање социјалних услуга у складу са законом.

Посебни циљ 2: Подизање квалитета живота деце, младих и старих у стању социјалне потребе кроз модернизацију, стандардизацију и већу доступност постојећих локалних услуга социјалне заштите.
Опис: Овај циљ је усмерен на директно унапређење услова живота најрањивијих група становништва – деце, младих и старих лица – кроз суштинску трансформацију локалних услуга социјалне заштите. Фокус је на три кључна стуба унапређења система: модернизацији (увођење савремених метода рада и техничке опремљености), стандардизацији (усклађивање пружања услуга са законским нормативима и добијање званичних лиценци за Дневни боравак за децу с инвалидитетом и Лични пратилац детета) и већој доступности (ширење обухвата корисника и географско ширење на претходно непокривена подручја). Кроз реализацију овог циља, постојеће услуге попут помоћи у кући и личног пратиоца прерастају из ад-хок програма у стабилан, кориснички оријентисан и одржив систем подршке који ефикасно одговара на специфичне потребе корисника на читавој територији локалне самоуправе.

Посебни циљ 3: Економско оснаживање и радно ангажовање теже запошљивих и рањивих категорија становништва
Опис: Овај циљ је усмерен на смањење сиромаштва и дугорочне социјалне искључености рањивих група кроз њихову економску самосталност и интеграцију на тржиште рада. Фокус је на стварању системских прилика за радно ангажовање теже запошљивих категорија становништва (попут особа са инвалидитетом, жена из руралних подручја, самохраних родитеља, Рома и дугорочно незапослених лица). Циљ се остварује кроз прилагођене програме преквалификације, стицање нових вештина и развој локалних модела запошљавања. Економским оснаживањем ових лица директно се смањује њихова зависност од социјалних давања, подиже се њихово достојанство и квалитет живота, док локална заједница добија продуктивну и активну радну снагу.
Посебан циљ 4: Унапређење јавне инфраструктуре за пружање социјалних услуга и заштите рањивих категорија становништва
Опис циља Овај циљ је усмерен на системско решавање акутног проблема недостатка просторних капацитета за смештај и дуготрајну негу старих, непокретних и

слабопокретних лица на територији локалне самоуправе. Инфраструктурна улагања су фокусирана на два кључна сегмента: изградњу новог објекта и обнову постојећих капацитета, чиме се обезбеђује хуман, достојанствен и законски усклађен трајни смештај. Први и најважнији приоритет је изградња новог дома за старе, чиме се решава критично питање 35 лица са наше територије која су тренутно, услед недостатка локалних капацитета, измештена и смештена у установе других општина. Овом изградњом омогућава се њихов повратак у матичну средину, ближа веза са примарним породицама и пружање неопходне, континуиране и професионалне трајне неге.Други сегмент обухвата комплетну обнову постојећег дома за старе са капацитетом од 20 кревета. Ова реконструисана јединица биће у потпуности прилагођена, архитектонски приступачна и опремљена за трајни смештај и специфичну негу старих, непокретних и теже покретних одраслих лица. Реализацијом овог циља, локална самоуправа успоставља сопствену, одрживу и функционалну мрежу институционалног смештаја, значајно подиже квалитет јавних социјалних услуга и директно одговара на стварне потребе најугроженијих суграђана.

Мера 1.2: Нормативно усклађивање и прецизирање унутрашње организације Посебне јединице за пружање услуга социјалне заштите у оквиру ЦСР-а

Циљ мере: Успостављање ефикасног, нормативно уређеног и стручно оспособљеног система унутар ЦСР-а који гарантује законито, стандардизовано и квалитетно пружање услуга Дневног центра за децу и младе, Дневног центра за оснаживање жена, као и услуге помоћи у кући. Очекивани разултат након спроведених активности је правно и организационо уобличена Посебна јединица при ЦСР-у кроз нову систематизацију радних места. Истовремено, врши се систематска обука комплетног кадра кроз акредитоване програме, што гарантује да ће сви запослени поседовати потребне сертификате и вештине за пружање услуга у складу са највишим стандардина квалитета социјалне заштите

Сврха ове мере је усмерена на потпуно правно, организационо и кадровско уређење Посебне јединице у оквиру Центра за социјални рад (ЦСР), како би она функционисала као стабилан, законит и професионалан сервис за грађане. Сврха је да се кроз доношење интерних аката и усклађивање са Законом отклоне све организационе нејасноће и постави чврст темељ за одрживо пружање локалних услуга. Први корак у овом процесу је усвајање нове Одлуке о организацији и систематизацији радних места Посебне јединице, чиме се јасно дефинишу улоге, одговорности и број неопходних извршилаца. Даљи развој институционалног оквира обухвата израду и усвајање специфичних подзаконских аката – Правилника о раду за услугу Дневни центар за децу и младе, као и Правилника о раду за услугу Дневни центар за оснаживање жена. Ови правилници прецизно утврђују нормативе, стандарде и процедуре за рад са овим осетљивим групама корисника. У погледу људских ресурса, фокус је на заштити радних права и професионализацији кадра. То подразумева потпуно регулисање уговора о раду за неговатељице и геронтодомаћице у строгом складу са Законом, чиме се обезбеђује њихова радно-правна сигурност.

Тип Мере:	Административно Институционална мера
Процена финасијских средстава:	/
Могући извори финансирања:	/
Одговорност за спровођење (носилац мере)	ЦСР

Други учесници у спровођењу:	ЈЛС, ЦСР
Период спровођења:	2026-2030

Показатељи учинка :

- Усвојена одлука о Организацији и систематизацији радних места Посебне јединице за спровођење услуга при ЦСР
- Усвојен Правилник о раду за пружање услуге Дневни центар за децу, младе при посебној јединици у оквиру ЦСР
- Усвојен Правилник о раду за услугу Дневни центар за Оснаживање жена
- Уговори о раду за неговатељице и геонтодомаћице регулисани према Закону
- Обучен кадар према акредитованим обукама и захтевима стандарда пружања услуге

Мера 2.1: Проширење опсега лиценциране услуге „Помоћ у кући“ кроз увођење специфичног програма неге за стара лица

Опис мере: Ова мера је усмерена на квалитативно и квантитативно унапређење услуге „Помоћ у кући“ кроз увођење специјализованих услуга неге за стара лица и ширење територијалног обухвата. Кроз формално радно ангажовање новог особља, лиценцирање неговатељица и покривање трошкова теренског рада, обезбеђује се одрживост услуге на новим географским подручјима. Мера такође обухвата унапређење квалитета кроз обуку стручних радника, ревизију партиципације корисника у цени услуге, као и увођење система за редовно праћење и евалуацију задовољства корисника.

Циљ мере: Повећање доступности и квалитета услуге „Помоћ у кући“ за стара лица кроз ширење на нове локације, професионализацију кадра и успостављање праведног система суфинансирања и контроле квалитета.

Тип Мере:	Мера унапређења квалитета
Процена финасијских средстава:	/
Могући извори финансирања:	
Одговорност за спровођење (носилац мере)	Центар за социјални рад
Други учесници у спровођењу:	Локална самоуправа (Оснавач/Општинско веће
Период спровођења:	2026
Показатељи учинка:	

• Усвојен Правилник о накнади трошкова превоза за теренски рад; • ревидирана методологија учешћа корисника у цени услуге. • Број геронтодомаћица и неговатељица са Уговорима о раду у складу са законом; • број неговатељица са званичном лиценцом; • број обучених стручних радника за вођење случаја; • проценат раста новозапослених кадрова. Идентификоване потребе на 2 нова географска подручја; • укупан број корисника који примају услугу неге. • Усвојена методологија и израђени стандардизовани упитници; • број анкетираних корисника;	

Мера 2.2. Стандардизација и лиценцирање услуге Дневног боравка за децу, младе и одрасле са сметњама у развоју	
Опис мере: Ова мера представља системски процес трансформације, просторног прилагођавања и правног усклађивања услуге Дневног центра у формалну услугу Дневног боравка. Мера обухвата комплетно архитектонско прилагођавање и опремање физичког простора (уклањање баријера, безбедносни стандарди) за рад са децом и одраслима са сметњама у развоју. Упоредо се спроводи реформа локалног правног оквира, дефинише нова кадровска структура, уводе стандардизоване процедуре рада и развијају индивидуализовани програми подршке. Процес се заокружује обуком кадра, покретањем званичног поступка лиценцирања пред надлежним министарством, ширењем обухвата корисника и успостављањем система за контролу квалитета. **Циљ мере:**Осигуравање пуне техничке, кадровске и процедуралне стандардизације услуге Дневног боравка, што води ка добијању званичне лиценце за рад, повећању броја корисника и пружању безбедне, висококвалитетне и стручне подршке деци, младима и одраслима са сметњама у развоју и њиховим породицама	
Тип Мере:	Институционално-инфраструктурна мера са циљем стандардизације (лиценцирања)
Процена финасијских средстава:	
Могући извори финансирања:	
Одговорност за спровођење (носилац мере)	ЦСР
Други учесници у спровођењу:	ЦСР, ЈЛС
Период спровођења:	2026-2027
Показатељи учинка :	

• Обезбеђен потпуно приступачан, безбедан и савремено опремљен физички простор који испуњава техничке услове за пријем деце и одраслих са сметњама у развоју	
• Успостављена стручна основа са пресеком стања за испуњавање стандарда	
• Локални правни оквир формално трансформисао ДЦ у Дневни боравак	
• Правно дефинисана нова кадровска структура са описима послова за Дневни боравак	
• Успостављене јасне унутрашње процедуре и протоколи рада услуге	

Мера 2.3. Развој капацитета и лиценцирање ЦСР-а ради унапређења квалитета и проширења обухвата услуге Лични пратилац детета ради обезбеђивања континуиране подршке деци са сметњама у развоју или инвалидитетом у образовном процесу и свакодневном функционисању

Опис мере: Ова мера је усмерена на институционално јачање Центара за социјални рад (ЦСР) кроз формално лиценцирање Посебне јединице за пружање услуге „Лични пратилац детета "(ЛПД) од стране надлежног министарства. Кроз процес стандардизације, мера омогућава ЦСР-у да преузме улогу директног, лиценцираног пружаоца ове услуге, чиме се осигурава њен континуитет и стабилност. Активности обухватају повећање броја деце са сметњама у развоју и инвалидитетом која користе ову подршку у образовном систему, као и успостављање механизама за редовно праћење квалитета и евалуацију задовољства родитеља и корисника.

Циљ мере: Обезбеђивање континуиране, стандардизоване и лако доступне подршке деци са сметњама у развоју и инвалидитетом у образовном процесу и свакодневном функционисању, кроз добијање званичне лиценце министарства и системско проширење обухвата корисника.

Тип Мере:	Развојна мера са фокусом на инклузију
Процена финасијских средстава:	
Могући извори финансирања:	
Одговорност за спровођење (носилац мере)	ЦСР
Други учесници у спровођењу:	ЈЛС ЦСР, Школа
Период спровођења:	2026
Показатељи учинка:	
• Добијена лиценца за пружање услуге Лични пратилац детета (ЛПД) од стране надлежног министарства	
• Број деце са сметњама у развоју која активно користе услугу ЛПД у оквиру Посебне јединице ЦСР-а	
• Проценат родитеља/корисника који су изразили висок степен задовољства квалитетом пружене услуге ЛПД	

• Добијена лиценца за пружање услуге Лични пратилац детета (ЛПД) од стране надлежног министарства	

Мера: 2.4. Инфраструктурни радови и уређење објеката за потребе корисника заштићеног становања уз развој програма социјалне инклузије и психосоцијалне подршке

Опис мере: Ова мера обухвата комплетну грађевинску, техничку и функционалну санацију стамбених објеката намењених за услугу заштићеног/подржаног стања. Фокус је на капиталним улагањима у комуналну инфраструктуру кроз извођење грађевинских и водоинсталатерских радова на канализационој мрежи, као и израду главног пројекта и реконструкцију система водоснабдевања како би се обезбедили сигурни и хигијенски услови за живот. Упоредо са грађевинском фазом, мера развија „меку" компоненту подршке кроз континуирано спровођење радионица и индивидуалних сеанси психо-социјалне подршке, као и организацију културних догађаја у циљу активне социјалне инклузије и интеграције корисника у локалну заједницу.

Циљ мере: Обезбеђивање безбедних, условних и савремено опремљених објеката за заштићено становање, уз истовремено јачање психолошких капацитета и друштвене укључености корисника кроз стручно вођене програме подршке и културне садржаје.

Тип Мере:	инфраструктурни радови
Процена финасијских средстава:	
Могући извори финансирања:	ИПА фондови
Одговорност за спровођење (носилац мере)	ЈЛС
Други учесници у спровођењу:	ЈКП, ЦСР,
Период спровођења:	
Показатељи учинка :	
• Изведени радови на канализацији (технички пријем); • Одобрен главни пројекат водоводне мреже; Завршени радови на реконструкцији водоснабдевања. • Укупан број корисника који су обухваћени психо-социјалном подршком; • Број реализованих радионица и индивидуалних сеанси; • Број организованих културних догађаја на годишњем нивоу	

Мера 3.1. Успостављен функционалан систем подршке за радну интеграцију корисница кроз мултисекторску сарадњу и постојеће капацитете иновативне интегративне социо едулативне услуге Дневни центар за економско оснаживање жена

Опис мере: Ова мера је усмерена на креирање одрживог и препознатљивог система економске и социјалне еманципације жена у ризику или жена са историјом насиља и маргинализације. Кроз синергију локалних актера (центра за социјални рад, привреде, цивилног сектора и националне службе за запошљавање), мера обезбеђује правни, институционални и просторни оквир за рад иновативног Дневног центра. Поред базичне социо-едукативне подршке, фокус је на директном изласку на тржиште рада кроз структурисане програме радне праксе, радне активације и менторско вођење до коначног запослења. Мера такође обухвата промотивне и маркетиншке активности у циљу подизања јавне свести о економском потенцијалу и производима које кориснице центра стварају, чиме се обезбеђује дугорочна одрживост програма.

Циљ мере: Економско оснаживање и постизање самосталности корисница кроз успостављање свеобухватног, мултисекторског модела подршке који повезује социјалну заштиту са тржиштем рада, подиже јавну свест и обезбеђује менторство током процеса радне активације и запошљавања.

Тип Мере:	Иновативна, мултисекторска и интегративна мера (Мера активне социјалне инклузије -Прелазак са пасивне на активну подршку)
Процена финасијских средстава:	
Могући извори финансирања:	
Одговорност за спровођење (носилац мере)	ЦСР
Други учесници у спровођењу:	ЦСР, ЈЛС, НСЗ
Показатељи учинка :	
• Проценат корисница које су успешно прошле радну праксу, активацију и запослиле се уз подршку ментора	
• Успостављен правни, институционални и просторни оквир за функционисање мултисекторске услуге	
• Повећана јавна свест о производима корисница и резултатима програма.	
• Проценат корисница које су успешно прошле радну праксу, активацију и запослиле се уз подршку ментора	
• Успостављен правни, институционални и просторни оквир за функционисање мултисекторске услуге	

Мера 3.2.: Подршка активном старењу и социо-економском укључивању лица 50+ у локалној заједници

Опис мере: Ова мера обухвата развој и континуирано спровођење локалних програма за превенцију социјалне изолације и подстицање друштвене и економске активности грађана старијих од 50 година. Кроз редовне едукативне, дигиталне, занатске и волонтерске радионице, мера омогућава корисницима стицање нових вештина, дужу радну активност и размену знања кроз међугенерацијску солидарност. Систем укључује редовно праћење квалитета кроз анкетирање задовољства корисника.

Циљ мере: Унапређење социјалне укључености, менталног здравља и квалитета живота лица 50+ кроз ширење мреже лако доступних едукативних, културних и волонтерских садржаја у заједници.

Тип Мере:	Превентивно-интегративна мера (мера социјалне инклузије и активног старења
Процена финасијских средстава:	
Могући извори финансирања:	
Одговорност за спровођење (носилац мере)	
Други учесници у спровођењу:	
Период спровођења:	
Показатељи учинка :	
• Изведени грађевински и водоинсталатерски радови на санацији канализационе мреже објекта	
• Израђен и одобрен главни пројекат водоводне мреже и изведени радови на реконструкцији водоснабдевања	
• Спроведене радионице и индивидуалне сеансе психо-социјалне подршке за кориснике.	
• Број корисника психо-социјалне подршке	
• Број културних догађаја у години	

Мера 3.3: Спровођење програма подршке рањивим категоријама младих и жена у руралним подручји

Опис мере: Ова мера је усмерена на смањење сиромаштва, социјалне искључености и миграција из се руралним подручјима. Мера обухвата децентрализацију социјалних и едукативних услуга кроз органи програма економског оснаживања (занатске вештине, дигитални маркетинг, сеоски туризам, диверзи самозапошљавање, удружење грађана и развој женског и омладинског предузетништва на селу, уз пр
Циљ мере: Побољшање социо-економског положаја руралног становништва (жена и младих) кроз по унапређење доступности услуга подршке у њиховим матичним заједницама

Тип Мере:

Процена финасијских средстава:
Могући извори финансирања:
Одговорност за спровођење (носилац мере)
Други учесници у спровођењу:
Период спровођења:
Показатељи учинка :
Број одржаних обука из области дигитализације и радне активације
Број полазника који су успешно завршили обуке (дефинисан број жена и младих мушкараца).
Број остварених партнерстава са приватним сектором

МЕРА 4.2. Обезбеђивање просторних услова за рад Јединице за спровођење услуга Центра за социјални рад	
Опис мере: Ова мера обухвата све припремне, пројектно-техничке и грађевинске активности неопходне за трајно решавање просторног питања Јединице за спровођење услуга у оквиру Центра за социјални рад. Процес подразумева дефинисање адекватног локалитета/објекта, израду и одобравање главне техничке документације за његову реконструкцију, као и комплетно извођење грађевинско-занатских радова на адаптацији. Након грађевинске фазе, спроводи се комплетно канцеларијско, информатичко и техничко опремање ентеријера, што омогућава формално усељење, физичко успостављање рада и пуну оперативност Јединице у новом, безбедном и модернизованом простору усклађеном са стандардима струке.	
Тип Мере:	Инфраструктурно-капацитетна мера (техничко опремање и унапређење услова рада).
Процена финасијских средстава:	
Могући извори финансирања:	
Одговорност за спровођење (носилац мере)	ЈЛС
Други учесници у спровођењу:	Урбанизам, ЛЕР, ЦСР
Период спровођења:	2027-2030
Показатељи учинка :	
Израђена и одобрена главна пројектно-техничка документација за адаптацију простора	

Функционално адаптиран и комплетно опремљен простор за рад Јединице за спровођење услуга
Успостављена и пуштена у рад Јединица за спровођење услуга у новом простору
Израђена и одобрена главна пројектно-техничка документација за адаптацију простора
Функционално адаптиран и комплетно опремљен простор за рад Јединице за спровођење услуга

Мера 4.1: Изградња, опремање и унапређење инфраструктурних капацитета за трајни смештај старих лица

Опис мере: Мера обухвата комплетан процес стварања савремених и безбедних услова за дуготрајан боравак старих лица којима је потребна стална подршка и нега. Реализује се кроз изградњу прилагођених грађевинских објеката без архитектонских баријера, набавку специјализоване медицинске и негевалачке опреме, као и намештање простора за заједничке друштвене активности. Кључни део мере је запошљавање и дугорочно ангажовање стручног кадра (медицинског и социјалног особља) који обезбеђује континуирану социјалну заштиту, здравствену негу и квалитетну свакодневну услугу за кориснике.

Циљмере

Главни циљ је значајно унапређење квалитета живота најстаријих суграђана кроз обезбеђивање доступног, достојанственог и безбедног дуготрајног смештаја за 30 лица.

Тип Мере:	инфраструктурна
Процена финасијских средстава:	
Могући извори финансирања:	
Одговорност за спровођење (носилац мере)	ЈЛС
Други учесници у спровођењу:	ЈЛС, ПРИВРЕДА
Период спровођења:	2027-2030
Показатељи учинка : Повећан капацитет за трајни смештај старих лица на локалном/регионалном нивоу (Број нових кревета/корисника) Студија изводљивости, идејни пројекат и главни пројекат су успешно израђени овећан капацитет за трајни смештај старих лица на локалном/регионалном нивоу (Број нових кревета/корисника)	
Број породица којима је олакшана брига о старим лицима услед пријема корисника у установу	

4.2. Процена финансијских средстава неопходних за реализацију Програма

5. ОКВИР ЗА УПРАВЉАЊЕ ПРОЦЕСОМ ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА, ПРИМЕНУ И ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

5.1. Руковођење и институционални оквир

Општинско веће је главно тело одговорно за свеукупно управљање и координацију процеса примене овог Програма. Како би се обезбедила ефикасна и оперативна контрола, Општинско веће формира посебно Координационо тело за праћење реализације, које чине представници кључних актера.

Стручну, техничку и административну подршку раду Координационог тела пружа Општинска управа преко својих надлежних одељења. Успешна примена Програма заснива се на партнерском односу и сарадњи са месним заједницама, јавним предузећима, установама, организацијама цивилног друштва и привредним субјектима на територији општине.

5.2. Праћење спровођења (Мониторинг)

Сврха мониторинга јесте континуирано праћење и контрола испуњености индикатора који су прецизно постављени како на нивоу општих и специфичних циљева, тако и на нивоу појединачних мера. Процес мониторинга омогућава рано препознавање одступања и правовремено доношење одлука за корекцију планираних активности.

У оквиру мониторинга, успешност спровођења Програма сагледава се кроз следећих пет кључних димензија:

- **Време:** Контрола и праћење поштовања утврђених рокова за почетак, реализацију и завршетак планираних активности.
- **Обим посла:** Сагледавање квантитативног учинка, односно обима и количине реализованих задатака и пројеката у односу на планиране величине.
- **Буџет:** Праћење финансијских токова, са нагласком на наменско, економично, ефикасно и законито трошење одобрених средстава.
- **Квалитет посла:** Процена усаглашености остварених резултата са утврђеним техничким стандардима, законским прописима и реалним потребама локалне заједнице.

Оперативно праћење се врши на основу Акционог плана. Надлежна одељења Општинске управе квартално прикупљају податке са терена и уносе их у интерну базу података. Уколико се током праћења уоче застоји или одступања у некој од наведених димензија, Координационо тело хитно предлаже Општинском већу конкретне мере за отклањање ризика.

5.3. Извештавање

Извештај о спровођењу Програма и Акционог плана припрема се једном годишње. Општинска управа израђује нацрт годишњег извештаја и доставља га Координационом

телу. Општинско веће разматра и усваја годишњи извештај, а затим га упућује Скупштини општине на разматране и информисање.

Рок за подношење годишњег извештаја је најкасније 120 дана од завршетка календарске године на коју се извештај односи. Ради обезбеђивања високе транспарентности рада локалне самоуправе, сви усвојени извештаји обавезно се објављују на званичној интернет презентацији општине у року од седам дана од дана усвајања.

5.4. Вредновање учинака (Евалуација)

Вредновање учинака спроводи се ради процене ефективности, ефикасности и одрживости реализованих мера. Током циклуса трајања документа, Општинска управа спроводи средњорочну самоевалуацију. Сврха ове унутрашње провере је да се на средини периода спровођења оцени актуелност циљева и по потреби предложи ажурирање или измена појединих мера.

Након истека важења Програма, покреће се поступак завршне (ex-post) евалуације коју спроводе екстерни, независни стручњаци. Кључна свха завршног вредновања је утврђивање дугорочног утицаја реализованих пројеката и мера на укупан друштвено-економски развој и квалитет живота грађана у општини.

6.АКЦИОНИ ПЛАН

7. Резултати спроведених консултација

Подсетник за спровођење консултација након израде нацрта АП: потребно је да јавност буде упозната са резултатима ове фазе рада на ДЛП – тј. са нацртом АП. Град/општина то треба да учини **објављивањем материјала** на званичној интернет страници (постављање нацрта АП) и промовисањем на други погодан начин.

Будући да ћете након рада на АП наставити уређивање описних делова Програма, можете тај период искористити да објавите припремљени нацрт АП и прикупите коментаре заинтересоване јавности, како бисте благовремено могли да их узмете у обзир у финализацији Програма.